

Duurzaam

in de gemeente Katwijk

In deze editie:

OKTOBER 2020

3
Katwijkse bedrijven scoren goed bij Duurzaamheidsprijs

11
Woonwijk Hoornes op termijn aardgasvrij

15
Ontwikkelingen in en voor een duurzame wijk

23
Een afvalloze toekomst!

24
'De verontreiniging door plastic is gigantisch'

GROOTSCHALIGE ZONNESTROOMPROJECTEN

ZONNEPANELEN

Bouw je eigen zonnecentrale

LAADPLEIN

Gebruik zonnestroom als brandstof

ENERGIE OPSLAAN

Optimaliseer je energiestromen

ENERGIEHANDEL

Koop en verkoop energie

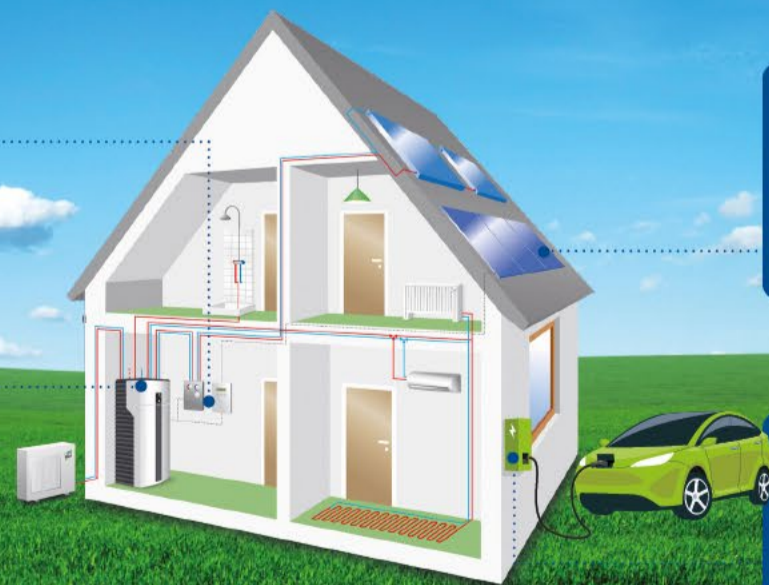
DE TOEKOMST IS ELEKTRISCH

ENERGIE OPSLAG

Het wordt steeds belangrijker om de gratis zonne-energie beter te gaan gebruiken en goed op te slaan als stroom of warmte.

WARMTEPOMP

Met gratis warmte uit de buitenlucht snel besparen op je hoge gaskosten en ook nog eens profiteren van een flinke subsidie.

ZONNEPANELEN

Op vrijwel zorgeloze wijze de energiekosten structureel verlagen. Zonnepanelen geven een geweldig rendement op jouw investering in duurzaamheid.

LAADPALEN

Laad je elektrische auto op met je eigen zonnestroom. Combineer zonnepanelen met onze oplaadpalen.

BEKIJK ALLE PRODUCTEN IN DE SHOWROOM

Showroom
Valkenburgseweg 28B, Katwijk
T 071 - 403 403 6

Beste inwoner van Katwijk,

Jacco Knape, wethouder

We leven in een tijd van veranderingen. Zo heeft het coronavirus ervoor gezorgd dat we allemaal in korte tijd onze levens ingrijpend hebben moeten aanpassen. Dit zorgt voor veel ongemakken en veel mensen hebben het erg lastig gekregen. Toch heeft de afgelopen periode mij ook iets moois geleerd. Ik heb namelijk gezien dat als het erop aan komt, we samen in staat zijn om onze leefwijze te veranderen. Door elkaar op te zoeken en samen te werken hebben we hiervoor gezorgd.

Ook het klimaat vraagt ons om te veranderen. Voor die verandering hebben we meer tijd om ons goed aan te passen. Toch begint de tijd te dringen om klimaatverandering tegen te gaan, zodat we deze aarde goed kunnen doorgeven aan volgende generaties.

Gelukkig zie ik Katwijk steeds meer verduurzamen. In deze editie van de duurzaamheidskrant staan weer vele duurzame verhalen en ervaringen van inwoners en ondernemers. Bijvoorbeeld over elektriciteit en warmte, een klimaatbestendige leefomgeving, duurzaam vervoer, en hergebruik en afval. Ook als gemeente gaan we de komende periode flink inzetten op deze thema's.

Zo gaan we samen met inwoners in gesprek over hoe we onze huizen op een andere manier kunnen verwarmen. En over hoe we energie gaan opwekken om onze apparaten van stroom te voorzien. We moeten over op duurzame energie en stoppen met het gebruik van olie en aardgas. Isoleren en energiezuinig leven kan daar flink bij helpen, want wat je niet gebruikt hoeft je niet op te wekken. Het is een grote opgave en iedereen gaat hier wat van merken de komende jaren. Het is daarom goed om te weten wat de mogelijkheden zijn.

Ook bereiden we ons voor op veranderingen in het weer en klimaat, en op hoe we met de gevolgen van klimaatverandering om kunnen gaan. Niet alleen het voorkomen van wateroverlast wordt een uitdaging. We zien de afgelopen zomers dat ook de toenemende hitte een actueel onderwerp is geworden. Het aanschaffen van een airco wordt steeds gewoner, maar deze slurpen weer veel energie.

Misschien bieden groene daken en een groenere tuin wel een oplossing. Regenwater kan dan beter worden opvangen en hitte wordt verminderd.

Daarnaast zien we steeds meer veranderingen voor het verkeer en vervoer in Katwijk. Er komen snelle busbanen en fietspaden. Overal parkeren met de auto is niet meer vanzelfsprekend en elektrisch rijden en de daarbij behorende laadpalen worden steeds meer zichtbaar in Katwijk. Zo stappen we bij de gemeente over op elektrische voertuigen.

Belangrijk is ook het tegengaan van vervuiling door bijvoorbeeld zwerfafval aan te pakken (en op te pakken), het verbeteren van de zwemkwaliteit in zee, maar ook het verminderen van het stikstof in de lucht. En hoe gaan we onze afvalstoffen weer als grondstoffen zien?

Antwoorden op dit soort vragen leest u in deze krant. Ik wens u in ieder geval veel leesplezier. Misschien doet u wel ideeën op hoe u zelf kunt verduurzamen in en om uw huis. Wij willen u hier natuurlijk graag bij helpen.

Ook horen we graag wat u van al deze duurzame veranderingen vindt en willen we samen met u deze grote opgaven aanpakken. Zonder uw bijdrage lukt het ons niet om Katwijk duurzamer te maken. Daarom komen we de komende periode op verschillende manieren naar u toe om uw mening te vragen. Want ondanks de coronacrisis weten we elkaar toch te vinden, al is het op afstand. Daar ben ik van overtuigd! ♥

Katwijkse bedrijven scoren goed bij Duurzaamheidsprijs

HANS VAN DALEN: DUURZAAMHEIDSPRIJS IS SYMBOOL VAN WAARDERING

Duin- en Bollenstreek – De Duurzaamheidsprijs Duin- en Bollenstreek is een symbool van waardering voor ondernemers, die duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan. In de eerste jaren kreeg de prijs veel belangstelling, maar rond 2015 zakte de animo wat in. Dat

veranderde, nadat de gemeente Katwijk zich aansloot bij de organisatoren en de komst van duurzaamheidsinspirator Hans van Dalen.

„De Duurzaamheidsprijs begon in 2009 in Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Noordwijkerhout. Maar

na een aantal jaren zakte het wat af in belangstelling en impact. Lisse trok zich zelfs terug. Maar in 2016 ging Katwijk meedoen en het leidde direct tot een Katwijkse winnaar: John Mijnders van BB Dienstverlening”, geeft Van Dalen geschiedenisles.

Winnend

Ook het jaar erop kwam het winnende bedrijf uit de gemeente Katwijk en dit jaar zijn twee van de drie finalisten bedrijven met Katwijkse/Rijnsburgse roots. Het laat wel zien, dat duurzaamheid veel Katwijkse bedrijven op het lijf geschreven is. Van Dalen spreekt vol lof over wethouder Jacco Knape, dat hij zich indertijd heeft ingezet voor de Duurzaamheidsprijs: „Dit zorgde voor veel nieuwe energie.”

De drie finalisten dit jaar zijn al druk bezig met het ontwikkelen van extra duurzaamheidsprojecten, in de hoop dat het oordeel van de jury op 8 oktober gunstig zal uitpakken. Dat is een goede ontwikkeling, vindt Van Dalen: „De duurzaamheidsprijs zorgt zo voor een acceleratie in duurzaam

handelen. Ondernemers gaan vaak helemaal los en ontdekken bij zichzelf, dat hun eigen duurzame handelen best wel bijzonder is.”

Duurzaam ondernemen

Duurzaam ondernemen gaat niet alleen om energie besparen; het is een kwestie van goed bezig zijn op de gebieden 'mens, milieu en maatschappij'. „Als je zonnepanelen op het dak hebt liggen, maar de werkomstandigheden voor de medewerkers zijn beneden peil, dan haal je de finale niet”, licht Van Dalen toe.

Door deze jaarlijkse prijs komen lokale overheden en ondernemers ook op een andere en positieve manier met elkaar in contact; het is een bijkomend voordeel. De prijsuitreiking vindt plaats in het Fioretti College in Lisse. „De winnaar zal terecht zijn, hoe dan ook!”

Nu al hebben zich ondernemers zich aangemeld voor de Duurzaamheidsprijs van 2021. Wie dat ook wil, kan dit via www.duurzaamheidsprijs-bollenstreek.nl doen. ♥

Over ons

Wij zijn BollenstreekSolar en plaatsen met passie zonnepanelen in de gehele Bollenstreek. Door onze jarenlange ervaring zijn wij bedreven in het plaatsen van zonnepanelen op verschillende plekken. Wilt u zonnepanelen op uw platte of schuine dak? Wij plaatsen ze voor u. Zelfs het verticaal plaatsen van zonnepanelen behoort tot de mogelijkheden. Gebruik onze expertise voor uw vragen.

BollenstreekSolar is actief bij u in de gemeente. Wilt u kennismaken? Dat kan bij u op locatie of op ons kantoor plus showroom in Katwijk!

Het installeren van de zonnepanelen wordt uitgevoerd door één van onze installatieteams. Onze installatieteams beschikken over jarenlange ervaring en installeren op een veilige en professionele manier. Zo kunt u op een vertrouwde manier vele jaren zonne-energie opwekken op uw eigen woning.

De installatie bestaat uit

U kunt energie opwekken door het plaatsen van een zonnepanelsysteem op uw woning. Naast de zonnepanelen bestaat de installatie uit een omvormer en een onderconstructie voor elk type dak. Al deze onderdelen zorgen ervoor dat u op een bewuste manier energie kunt gaan opwekken.

www.bollenstreeksolar.nl

Voordelen van zonnepanelen

- ✓ Besparen op uw energiekosten
- ✓ Terugverdienen in 6 tot 7 jaar
- ✓ Beter energielabel voor uw huis
- ✓ Wek uw eigen stroom op
- ✓ Verlaag de CO₂-uitstoot van uw woning
- ✓ Maak de wereld een stukje duurzamer

HELPEN HUISEIGENAREN VEEL GELD TE BESPAREN

Energieambassadeurs van “Katwijk Energie Neutraal” maken gemeente Katwijk duurzamer

Een groot deel van zijn werkzame leven was Loek van Driel actief voor Akzo Nobel in Europa, waar hij zich onder meer bezighield met het steeds duurzamer maken van verpakkingen. Sinds zijn pensionering zet Loek van Driel zich als Energieambassadeur in voor zijn mede-inwoners in de gemeente Katwijk.

Energie ambassadeur Loek van Driel

Van Driel behoort tot een groep van negen mensen, die de ambitie hebben om heel Katwijk energieneutraal te maken. Ze richten zich vooral op de mensen die een eigen koopwoning hebben. Het verduurzamen van de huurwoningen wordt namelijk al opgepakt door de woningbouworganisaties.

Warmtecamera

De Energieambassadeur loopt in de wijk bij de Secr. Varkevisserstraat met een grote camera rond. Dat leidt bij passanten regelmatig tot vragen. “Dit is een warmtecamera”, licht Van Driel toe. “Als het koud is, in het najaar en de winter, kunnen we met deze camera heel goed zien waar de warmte het huis uit komt en waar de kou naar binnen komt. Het is een uitstekende manier om te bekijken hoe het met het huis gesteld is. Soms kan het zijn, dat er kieren zitten, die gedicht moeten worden, dat isolatie nodig is of bijvoorbeeld dubbele ramen met HR++ glas. Bij twee of meer isolatiemaatregelen subsidieert de overheid mee.”

De Energieambassadeurs zijn opgeleid om huiseigenaren te helpen met tips voor energieneutraliteit en verduurzaming van de woningen. In de afgelopen vijf jaar hebben al honderden woningbezitters nuttige adviezen gekregen. Zonder het te weten gooien veel huiseigenaren namelijk ieder jaar bakken met geld weg. Terwijl het vaak een kwestie is van kleine gedragingen of

activiteiten om niet alleen duurzamer te leven, maar ook nog eens geld over te houden.

Bespaarbox

“Bij energiebesparing is het gedrag van mensen belangrijk. Binnen vijf minuten kun je jezelf prima douchen. En als het 's winters donker wordt; doe dan de gordijnen voor de ramen. Deze gordijnen houden de warmte beter binnen; zo verlies je jouw warmte niet aan de buitenlucht”, aldus Van Driel. Deze en vele andere tips kan iedere huiseigenaar krijgen, die een mailtje stuurt naar info.katwijkenergieutraal@mail.com. Op afspraak komt dan een van de Energieambassadeurs langs en kan - zolang de voorraad strekt - een gratis ‘Bespaarbox’ ter beschikking stellen. In deze ‘Bespaarbox’ zitten onder meer LED-lampjes, een energiemeter, tochtstrip en een waardebon voor de aanschaf van een keur aan kleine energiebesparende artikelen. Iedere huiseigenaar kan wel tot 40% besparen op het elektriciteits- en gasverbruik. “Wist je, dat de watertemperatuur voor radiatoren vaak veel te hoog staat ingesteld? Je kunt de Cv-installatie bijregelen en dat scheelt een hoop gas, CO₂ en geld.”

Investering

Zonnepanelen zijn nog altijd een goede investering. De BTW kan men terugkrijgen. De investering kan binnen zes á acht jaar terugverdiend worden. Doordat je zelf groene energie opwekt,

spaar je niet alleen het milieu maar ook op de elektriciteitsrekening en dat scheelt (afhankelijk van het aantal zonnepanelen) honderden euro's per jaar. Wie niet direct een paar duizend euro op de bank heeft staan voor de aankoop van zonnepanelen kan bij de gemeente Katwijk een “Duurzaamheidslening” aanvragen met een bescheiden rentepercentage van 1,6%.

Er zijn woningeigenaren, die geen zonnepanelen op hun dak kunnen leggen, bijvoorbeeld vanwege de dakconstructie. Voor hen en alle huurders heeft Van Driel een goede tip: “We zijn met drie energieambassadeurs bezig om op een pand van gemeente Katwijk een zonne-energiecoöperatie op te richten. Zo kunnen mensen, die geen zonnepanelen op hun woning kunnen of mogen plaatsen toch profiteren van groen opgewekte zonnestroom.”

Investering

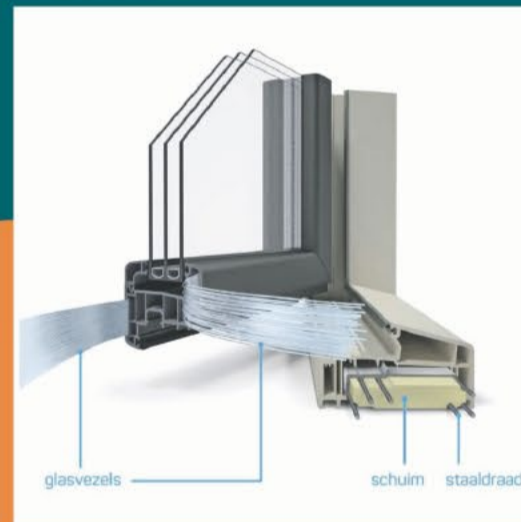
Heeft u interesse om deelnemer van energiecoöperatie “Buurtstroom Katwijk” te worden of heeft u een groot dak ter beschikking waarop de energiecoöperatie mogelijk zonnepanelen zou kunnen plaatsen, stuur dan een e-mail aan: buurtstroomkatwijk@gmail.com.

En wat hebben de Energieambassadeurs over tien jaar hopelijk bereikt? “We hopen, dat heel Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg zich dan bewust is van hoe je met energie moet omgaan en dat mensen hun gedrag hebben aangepast, veel minder energie gebruiken en zelf meer duurzaamheidsmaatregelen hebben getroffen.”

Katwijk
Energie
Neutraal

StarKozijn Katwijk gaat voor duurzaam met Linktrusion kozijnen

- Hoge isolatiewaardes
- Structurele glasvezels
- Kunststof hardschuim en staaldraad
- 100% recyclebaar

De toekomst is vandaag met respect voor het milieu!

StarKozijn
Maatwerk van de vakman

De Roysloot 9j
2231 NZ Rijnsburg
Tel. 071-4088678
www.starkozijnkatwijk.nl

Wij adviseren u om een afspraak te maken voor uw bezoek in onze showroom.
Op deze manier weet u zeker dat onze adviseurs beschikbaar zijn om uw wensen te bespreken.

Groenteburgers voor een beter leven Marjolijn Balk startte To Maat

“Ik zeg niet dat je geen vlees moet eten, maar het kan echt wel minder.” Marjolijn Balk (41) van To Maat heeft aangetoond, dat een vegetarische of veganistische maaltijd heerlijk kan zijn, zonder dat je het gevoel hebt, dat je een klassieke hamburger aan het oppeuzelen bent.

Joep Derksen

Balk begon in 2017 met het maken van groenteburgers. Niet omdat ze tegen vlees eten is, maar vanwege haar passie voor duurzaamheid, milieu en de gezondheid van mensen. “Dieren horen geen

industriële producten te zijn; dat kunnen we hen niet aandoen. Ik eet ook vlees, maar waar het gaat om vegetarische maaltijden was er heel weinig aanbod. Ik bedacht de groenteburgers, omdat ik vond dat er eigenlijk geen lekkere dingen te eten waren voor vegetariërs. Het kwam er steeds op neer, dat je nepvlees moet eten en daar houd ik niet van. Als ik geen vlees eet, wil ik iets anders.”

Assortiment

Haar eerste typen groenteburgers waren de Bietenburger, Kaas met uien en Spinazieburger. Inmiddels is haar assortiment vegetarische burgers uitgebreid

met pompoen, spekloos en geplukte zwam. Ook heeft To Maat een Veganburger. De basis van het bedrijf is duurzaam opereren; niet voor niets is To Maat doorgedrongen tot de finale van de Duurzaamheidsprijs Duin- en Bollenstreek. Een groot deel van de gerechten voor de groenteburgers wordt in deze regio gekweekt, bijvoorbeeld op het land van Arie van der Hulst in Noordwijk. De groenteburgers worden gemaakt in Rijnsburg en zijn te koop bij lokale winkeliers, zoals slaggers en groenteboeren.

Dromen en passies

Als moeder is ze blij, dat ze aan haar kinderen kan laten zien, dat je jouw

dromen en passies kunt realiseren. „En dat zoiet niet alleen voorbestemd is voor de man in het huis.” Nu ze in de finale staat, wil ze ook winnen: „Mijn groenteburgers bestonden nog niet en mijn bedrijf is lokaal en regionaal actief.” Ongeacht de einduitslag, Balk is vereerd met de nominatie: „Ik stap nu overal zelfverzekerd binnen!”

To Maat

Vinkenweg 50b, 2231 NT, Rijnsburg | 06 8165 9006

www.to-maat.com

KOOP LOKAAL

100% groene energie door bedrijven uit de regio.

BETAALBAAR

Duurzaam maar niet duur. Betaalbare groene energie!

EIGEN BRON

Kies een bron uit de regio waar je energie van wilt.

NIEUWSGIERIG?

Bekijk hier de bronnen die je kunt kiezen.

Energiearmoede, een sluimerend probleem ook in Katwijk!

Een brede preventieve aanpak van armoede is belangrijk. Door de coronacrisis dreigt voor meer huishoudens toenemende armoede en oplopende schulden. Het gaat hierbij om betalingsachterstanden op vaste lasten, zoals huur, energie, water en de zorgverzekering. De gemeente wil graag inwoners op een laagdrempelige manier informeren en de juiste hulp en ondersteuning bieden.

10% van de huishoudens in Nederland heeft een te hoge energierekening ten opzichte van hun inkomen. Zij hebben moeite met het betalen van de energierekening. Dat noem je energiearmoede.

Door in te zetten op energiebesparing door bewustwording en verduurzaming van de woning door isolatie en zonnepanelen kunnen de maandlasten voor energie naar beneden worden gebracht. Er zijn, zoals landelijk blijkt, besparingen mogelijk van wel 500 tot 700 euro per jaar. Ook blijken met name huishoudens

die het zwaar hebben veel te kunnen besparen. Met de Wijkpak Energiebesparing en de inzet van onze energieambassadeurs wil de gemeente hier aan bijdragen. Dit levert overigens naast lagere woonlasten ook in veel gevallen een betere gezondheid op!

Heeft u vragen of zorgen over uw woonsituatie, geldproblemen of schulden? Bel op werkdagen van 08.30 - 17.00 uur naar tel. (071) 406 50 00 of stuur een e-mail naar wijkteam@katwijk.nl. ♥

In het kader van het onderzoek naar de uitvoering van het armoedebeleid nodigt de gemeente Katwijk inwoners uit om hun ervaringen te delen. Tijdens de bijeenkomst worden uw ervaringen met het huidige armoedebeleid en ideeën voor de toekomst besproken. Uw input is daarom waardevol! Wilt u uw ervaringen en ideeën delen? Geef uw naam en contactgegevens door aan Micky Out van het Verwey-Jonker Instituut via MOout@verwey-jonker.nl.

Comfortabele verbinding zorgt voor Duurzame mobiliteit

In de toekomst- of omgevingsvisie van Katwijk wordt anders naar mobiliteit gekeken. Diverse maatschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben hier sterk invloed op, zoals bijvoorbeeld de elektrische auto en de fiets.

Joop van der Reijdenbrug

Lichtmasten met zonnecellen langs het Kanaalpad

Gemeentelijke elektrische voertuigen

Dit vraagt om nieuwe keuzes op het gebied van mobiliteit. Het is belangrijk dat Katwijk ook in de toekomst goed en duurzaam bereikbaar blijft. Daarbij is de doelstelling te gaan voor goede fiets- en wandelroutes, een OV-netwerk en, waar nodig een goed autowegenet.

Verkeersbeleid

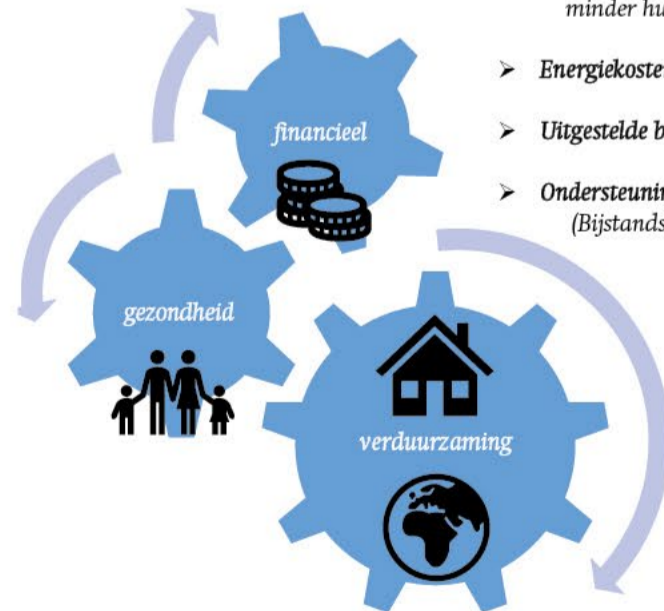
Elektrisch vervoer (fiets, auto en ov) heeft de toekomst en Katwijk wil dat maximaal faciliteren in haar gemeente. Om het goede voorbeeld te geven wordt met het eigen wagenpark overgestapt naar elektrisch. Verkeersbeleid is geen doel op zich meer, maar moet vooral bijdragen aan de doelen uit de Omgevingsvisie, met belangrijke thema's als milieu, leefbaarheid, wonen, groen, gezondheid en veiligheid.

Fiets- en wandelroutes

"Een mooi voorbeeld van een investering in goede fiets- en wandelroutes is onder meer de Joop van der Reijdenbrug. Deze fietsbrug is in samenwerking met provincie Zuid-Holland en de gemeentes Oegstgeest en Katwijk tot stand gekomen en is een belangrijk onderdeel in de Zuid Hollandse fietsknooppuntenroute. Het verbindt twee nieuwe grote woonwijken in Valkenburg en Oegstgeest met elkaar en maakt deel uit van de snelfietsroute Leiden - Katwijk. Een comfortabele verbinding als deze brug nodigt mensen uit sneller zich te voet te verplaatsen of de (elektrische) fiets te pakken. Ook een veilige en duurzame verlichting van de fietspaden zoals met de lichtmasten op zonnepanelen hoort daarbij. ♥

Verduurzaming voor gezondheid, zorg en welzijn

- **Fysieke gesteldheid**
minder ervaring van kou, minder vaak ziek, betere kwaliteit van leven, betere slaapkwaliteit, minder astmatische klachten, etc.
- **Mentale gesteldheid**
minder stressklachten, betere schoolprestaties
- **Sociale gesteldheid**
meer sociale interactie, verbeterde gezinssituatie
- **Verbeterde Participatie:**
weer, of meer aan het werk, betere school / werk prestaties, minder verzuim

Maatschappelijke besparingen in Euro's per maand / jaar:

- **Zorgkosten**
minder huisarts bezoek, minder ziekenhuisopnames, etc.
- **Energiekosten**
- **Uitgestelde betaling, incasso's en afsluitingen voor energie**
- **Ondersteuning door de gemeente**
(Bijstands)Uitkeringen, schuldhulptrajecten. WMO etc

Verduurzamingsvoordelen

- **Gereduceerde afname van gas / stroom**
- **CO2 besparing**
- **Klimaatdoelen**
- **Bewuster over energie-gedrag en de energietransitie**
korter douchen, verwarming lager, ventilatie, etc

Verduurzaming voor Gezondheid, Zorg en Welzijn
Bron TNO / Innovation for Life & Erasmus MC / University Medical Center Rotterdam

Een win-win samenwerking deBloemist.nl

heeft duurzaamheid en milieu hoog in het vaandel

deBloemist.nl is één van de drie finalisten voor de Duurzaamheidsprijs Duin- en Bollenstreek. Uit een interview met eigenaar Thomas Clavaux (51) blijkt het bedrijf ook een waardige titelkandidaat te zijn.

Joep Derksen

Clavaux begon in 1991 met een winkel, maar besefte na een aantal jaren, dat hij niet tot zijn pensioen in deze zaak wilde staan. „Daar zou ik niet gelukkig mee worden. Van de ene dag op de andere ben ik gestopt en in de anderhalf jaar daarna heb ik de webwinkel www.debloemist.nl.

nl opgezet. Het was 2006 en ik zag dat er toekomst zat in het pure online verkopen van bloemen.”

Duurzaamheid
deBloemist.nl is al drie decennia bezig met duurzaamheid, licht Clavaux toe. „In 1997 deden we mee aan een GEA-project van de Bloemenveiling Aalsmeer om biologisch gekweekte bloemen op de markt te brengen. In 2004 ontvingen we als een van de weinige bloemisten een certificaat van Milieukeur.” Dit jaar doet deBloemist.nl voor het eerst mee. „We zagen de oproep voor deelname ieder jaar voorbij komen. Duurzaam bezig zijn

is normaal voor ons; we doen voor ons gevoel niets bijzonders. Maar we schreven ons toch maar in en het blijkt, dat de jury ons duurzaam werken waardeert.”

Samenwerking
Zo heeft het bedrijf een duurzaam pand neergezet, wordt er vrijwel papierloos gewerkt en wordt 75% van de bloemen MPS A en MPS A+ ingekocht. De jury van de Duurzaamheidsprijs kijkt voor het bepalen van de winnaar ook welke onderneming het beste nieuwe duurzaamheidsproject opzet. Clavaux: „We hebben een onwijs leuk project gevonden, waar we mee gaan samenwerken: een biologische bloemenkwekerij in Oegstgeest. Daar werken 35 mensen in de dagbestedingen reïntegratie, onder begeleiding. Ik ben er een paar keer geweest en het is fantastisch. Die mensen werken er met veel plezier. Wij gaan hen steunen; financieel en met materiaal. Biologische bloemen kunnen wij dan bij hun inkopen; zo wordt het een echte win-win samenwerking.”

deBloemist.nl | Burgemeester Meiboomstraat 23, Rijnsburg | 071 531 7379 | www.debloemist.nl

Pak nu die €70 Klimaatpremie

Sven
Inwoner gemeente Lisse

Het wordt straks weer kouder. Een goed geïsoleerd huis is dan heel aangenaam en comfortabel. Het levert bovendien direct voordeel op de energierekening op. Win-win. Goed voor het milieu en jouw portemonnee. De gemeente heeft voor jou als woningeigenaar een voucher van €70 om te beginnen met besparen. Er is nog geld in de subsidiepot dus wees er snel bij want op=op.

degroeneuitdaging.nl/voucher-opvragen

Ontvang
ook tot
€70 terug
en bespaar
gelijk

Geld en verduurzamen?

Iedereen wil natuurlijk een comfortabele en warme woning, en tegelijkertijd een lage energierekening. Maar, hoe krijg je dat nu voor elkaar? Wat heb je daarvoor nodig? Dat verschilt per persoon en per woning. Eén ding is duidelijk: zorgen dat de warmte in je huis blijft is essentieel. Dit kan bijvoorbeeld door de woning (beter) te isoleren. Het verder terugdringen van je energieverbruik doe je door bewust om te gaan met warmte en elektriciteit. Om dit voor elkaar te krijgen kun je grote en kleine investeringen in je huis doen. Hieronder lees je wat jij kunt doen en wat voor jou de beste en meest rendabele oplossing kan zijn.

Wat kan ik doen?

Iedere woning is anders: hoe de woning gebouwd is en in welke periode. Iedere woning vraagt dus om een eigen aanpak. Wat de beste aanpak voor jouw woning is ontdek je door een energiescan van jouw woning te laten uitvoeren. De gemeente geeft een subsidie van €250,- voor het laten uitvoeren van een energiescan. Meld je daarom nu aan voor energiescan van jouw woning bij www.duurzaambouwloket.nl of de website van de gemeente (www.katwijk.nl).

Wat is het juiste moment?

Misschien sta je wel op het punt om een huis te kopen of te renoveren. Dit is hét moment om na te denken over energiebesparende maatregelen. Bijvoorbeeld vloer-, gevel- en/of dakisolatie, of het vervangen van kozijnen en het plaatsen van isolerend glas. Maar ook zonnepanelen kunnen bijdragen aan de verduurzaming van jouw woning. Dit kunnen aanpassingen zijn waar heel wat kosten bij komen kijken.

Heb je duurzame verbouwplannen? Bekijk dan de subsidiechecker op www.duurzaambouwloket.nl of het mogelijk is om subsidie aan te vragen. Zo bestaat er bijvoorbeeld een subsidie van 30% bij het uitvoeren van 2 isolerende maat-

regelen. Ook kun je de btw terugvragen bij het installeren van zonnepanelen. Heb je al eerder een energiescan aangevraagd en een maatregel daarvan uitgevoerd? Dan kan je hiervoor nog eens €250,- subsidie ontvangen.

Daarnaast geeft het Duurzaam Bouwloket informatie over de voor- en nadelen van lenen ten opzichte van het gebruiken van je eigen spaargeld. Wil je voor één van deze grote investeringen liever geld lenen dan eigen geld gebruiken? De gemeente Katwijk biedt de mogelijkheid om dit tegen een gunstige regeling te doen met een lage rente. Maar je kunt ook kijken wat de mogelijkheden zijn bij jouw eigen bank of hypotheekverstrekker.

(Kijk op de website www.duurzaambouwloket.nl voor de mogelijkheden en voorwaarden van subsidies, energiescan en duurzaamheidslening.)

Grote en kleine maatregelen

Naast het doen van grote investeringen, kan energie besparen heel simpel zijn zonder dat het je veel geld kost. Deuren in huis dichtdoen, korter douchen, op een lagere temperatuur wassen, lampen uitdoen en apparaten niet op standby laten staan: het is vaak een kleine moeite. En alles bij elkaar scheelt het een heleboel op je energierekening! Ook het aanbrengen van een slimme thermostaat, tochtstrips, isolatiefolie of een brievenbusborstel zijn kleine maatregelen die een grote invloed kunnen hebben op het energieverbruik.

In juni hebben huiseigenaren een voucher in de brievenbus ontvangen ter waarde van €70,-. Hiermee kunnen grote en kleine besparingsmaatregelen gekocht worden. Er is ongeveer €350.000,- in de gemeente Katwijk beschikbaar, en de voucher is tot en met 31 maart 2021 in te wisselen. In Katwijk zijn er al meer dan 600 vouchers ingewisseld met een waarde van ongeveer €40.000,-. Er is dus nog genoeg budget beschikbaar. Wil je weten waarvoor je deze voucher kan gebruiken? Kijk dan op winstuitjewoning.nl, waar je wordt doorverwezen naar de pagina voor de gemeente Katwijk. Hier staat een volledige productenlijst die voor deze actie geldt. Je krijgt het bedrag, na indienen van de voucher, binnen enkele weken teruggestort.

Voucher kwijt?

Heb jij de brief met voucher ontvangen, maar deze per ongeluk hebben weggegooid of ben je deze verloren? Vraag dan jouw persoonlijke vouchercode opnieuw aan via degroeneuitdaging.nl/voucher-opvragen. Deze wordt, na controle, binnen een week naar je verzonden. ♥

Tips om energiebesparing te betalen

1. Je kunt **subsidie** krijgen als je je huis laat **isoleren**. Voorwaarde is dat je 2 maatregelen neemt en dat je eigenaar van het huis bent en er zelf woont.
2. Je kunt **subsidie** krijgen voor een **warmtepomp** of **zonneboiler**.
3. Check in de **Energiesubsidiewijzer** welke **subsidies** en **gunstige leningen** er in jouw gemeente of provincie zijn.
4. Kijk of je **extra geld kunt lenen** via je **hypotheek** of met een **Energiebespaarlening**.
5. Check of bedrijven, maatschappelijke organisaties of jouw gemeente **speciale acties** hebben, bijvoorbeeld om collectief zonnepanelen te kopen.
6. Energie besparen kan ook (bijna) **gratis** zijn. Zet de verwarming bijvoorbeeld een graadje lager, wees zuinig met warm water en vervang gloeilampen door **led-lampen**.
7. **Zonnepanelen**, een **zonneboiler** of **warmtepomp** kun je ook **huren** of **lenen**. Je hoeft dan niet in één keer een groot bedrag uit te geven. Maar uiteindelijk ben je meestal wel duurder uit.

Alle voorwaarden vind je op www.milieucentraal.nl

Stoppen met aardgas. Waarom ook alweer?

"Het is januari 2050. Jaap komt thuis van zijn werk in een elektrische auto. Hij laadt snel nog zijn auto op met behulp van zonnepanelen op zijn dak. Buiten is het koud, maar als hij de voordeur open doet komt hij in een behaaglijk huis binnen. Door nieuw isolatie in de vloer, muren en dak is er weinig extra verwarming nodig. Tegelijkertijd met de isolatie hebben ze een goede ventilatiesysteem aangebracht, voor frisse lucht in huis. Jaap begint al met koken op zijn inductieplaat. De burens komen zo eten en proosten op de nieuwe gezamenlijke warmtepomp. Met deze warmtepomp verwarmen ze de hele straat zonder aardgas." Dit is een voorbeeld hoe een inwoner in 2050 woont zonder het gebruik van aardgas.

Waarom van het aardgas af?

Nederland en de gemeente Katwijk heeft als doel om uiterlijk in 2050 geen aardgas meer te gebruiken om te verwarmen en om te koken. Een van de oplossingen is dat we net als Jaap ons huis gaan isoleren en verwarmen met een warmtepomp. Een andere oplossing is een gezamenlijk warmtenet in de wijk, zoals gepland in Hoornes (www.hoornesaardgasvrij.nl). Voor de bijna 27.000 woningen in Katwijk moeten we zoeken naar een nieuwe oplossing en hierop aanpassen. Een enorme opgave, waar we nu al mee moeten beginnen!

Maar waarom willen we geen aardgas meer gebruiken? Gaswinning in Groningen veroorzaakt aardbevingen die steeds erger worden, bij

het gebruik van aardgas komen stoffen zoals CO₂ vrij die schadelijk zijn voor het milieu, en omdat fossiele brandstoffen zoals aardgas ooit opraken. Daarnaast staan het klimaat en de leefbaarheid van ons land voor toekomstige generaties (onze kinderen) op het spel.

Wat zijn de plannen van de gemeente?

De gemeente moet volgens de rijksoverheid in 2021 een warmtevisie opleveren, waarin de gemeente twee belangrijke keuzes maakt. (1) WAT worden de nieuwe alternatieven warmtebronnen ipv aardgas? (2) WANNEER stopt elke wijk met het gebruik van aardgas? Voor alle buurten, die voor 2030 stoppen met aardgas, is in 2021 al bekend wat hiervoor de alternatieve warmtebronnen worden. De gemeente werkt komend jaar verschillende oplossingen uit en gaat hierover in gesprek met de belangrijkste partijen en de bewoners. Voorop staat dat de gekozen alternatieven voor aardgas duurzaam, betaalbaar, betrouwbaar en toekomstbestendig zijn.

Wat kan je nu al doen?

Wil je zelf al aan de slag? Kijk dan eens op één van de volgende websites voor inspiratie en meer informatie: www.iedereendoetwat.nl, www.hiervervarmt.nl, of www.milieucentraal.nl Bij de gemeente kunnen inwoners nu al een duurzaamheidslening aanvragen om de aanpassingen in huis te financieren. ♥

Dunavie werkt aan het verduurzamen van het woningbestand

“Woningbouwcorporatie Dunavie houdt goed zicht op de bestaande voorraad huurwoningen en de lokale behoefte. Het beschikken over voldoende huurwoningen zien we als onze maatschappelijke plicht. Net als de betaalbaarheid ervan. Wat daarbij is gekomen is de transitie naar duurzame woningen,” vertelt Remko Adema. Hij is portefeuilleadviseur bij Dunavie en houdt zich onder andere bezig met het laten aansluiten van de woningvoorraad op de wensen van huidige en toekomstige huurders. Maar ook met de verduurzaming ervan, rekening houdend met de nieuwe eisen die de wetgever stelt en de ambitie van de corporatie om duurzaam, innovatief en toekomstgericht te bouwen.

Door Aad van Duijn

“Woningcorporatie Dunavie bezit ongeveer 8.000 verhuureenheden, voornamelijk woningen, maar ook garages en bedrijfsruimten binnen de gemeente Katwijk. Sinds 2014 zijn we actief in het verduurzamen van het woningbestand. Daarbij komt de opgave van het gasloos bouwen. Geen eenvoudige opgave, maar deze ambitie past bij de vorm van verduurzamen die we, samen met de gemeente, willen doorvoeren en waarbij we als woningcorporatie letten op de betaalbaarheid voor onze huurders. Ons doel is een CO₂-neutrale woningvoorraad in 2050. Het primaat ligt nu bij goed isoleren en modern innovatief bouwen. We zijn geen pionier, maar willen wel meedoen in de brede voorhoede. We vinden niet steeds het wiel uit, maar benutten wat er al is uitgeprobeerd. We gaan dus aan de gang met de goede mogelijkheden die er al zijn en pakken op wat er aan mogelijkheden bijkomt”, aldus Remko die sinds eind vorig jaar werkzaam is bij de verhuurder.

Betaalbaar

“We zetten in op een goede isolatie van woningen en bieden veel huurders de keuze voor zonnepanelen”, benadrukt Remko Adema. “Ook richten we ons waar dat kan op een goed warmte- en warmwatersysteem,

Remko Adema bij Overpolder

Dunavie het Dunergieproject Jacob van Heemskerkaan. Remko Adema en Theo van Velzen, projectleider van dit Dunergieproject.

zoals een warmtenet of warmtepompen. Een criterium bij de keuze die we maken voor duurzame technische ontwikkelingen is dat het voor onze huurders wel betaalbaar moet blijven. Eén van de keuzes die we daarbij maakten is het gasloos bouwen bij nieuwbouw. Dat leidde tot een mooi nieuwbouwproject. Het gaat om 52 nieuwbouwappartementen zonder gasaansluiting in de Overpolder in de Hoornes. Naast isolatie en 6 zonnepanelen per woning kozen we voor een warmtesysteem met warmterugwinning, waarbij we gebruikmaken van individuele warmtepompen die aangesloten zijn op bodemlussen op 145 meter diepte. De warmte uit de bodem gebruikt men om de woningen te verwarmen of voor warm tapwater. De voordelen: zeer energiezuinig, onderhoudsvriendelijk en comfortabel, mede door de mogelijkheid om de woning te koelen in de zomer”, aldus Adema. “Daarbij wordt er naast het gebouw een zogenaamde Wadi aangelegd dat hemelwater opvangt bij hevige regenval. De stortbuien of langdurige regen veroorzaken straks problemen als we geen maatregelen nemen. De weersveranderingen zijn merkbaar. Daarop moeten we slim anticiperen.”

Nul-op-de-meterwoning

“We zijn ook gestart met extra zuinige nul-op-de-meterwoningen (NOM). Deze woningen hebben op jaarbasis een gemiddeld energieverbruik van nul. De woning is gasloos, gebruikt warmtepompen, heeft zonnepanelen, driefoudig glas, vloerverwarming en diverse warmte-terugwinstsystemen. Een van de NOM-projecten, 45 woningen aan de Petronella van Saxestraat in Rijsburg, is opgeleverd, terwijl we werken aan 25 woningen op de Prins Bernhardlaan.”

Groene grondhouding

“Kenmerkend voor Dunavie is onze actieve groene grondhouding. Dat is uitgewerkt in onze recente duurzaamheidsvisie Duurzaam Dunavie”, vertelt de opsteller van het document. “Het werkt als een richtsnoer in onze zoektocht om de juiste balans te vinden in de belangen van onze (toekomstige) huurders en de noodzaak te verduurzamen. Het stelt doelen en geeft aan welke stappen we zetten op het bereiken van een aantal doelstellingen, zoals het CO₂-neutraal zijn van het woningbestand in 2050 en circulariteit. Het begrip grondhouding zegt iets over onze attitude, zonder dat we ons nu al vastleggen op een definitieve route. Er zijn ontzettend veel nieuwe technische ontwikkelingen en we willen goede mogelijkheden daaruit oppakken”, aldus Remko.

“We zien dat we ontwikkelen conform de marktbehoefte. De vraag bijvoorbeeld naar de 25 nul-op-de-meter woningen aan de Bernhardlaan is enorm. In een paar dagen tijd waren er al bijna 1.500 reacties. Een goede wisselwerking en communicatie met onze huurders is sowieso een uitgangspunt bij Dunavie. Betaalbare verduurzaming maakt tevens onderdeel uit van de gemeentelijke woonagenda. Dat is plezierig, want een op de vier woningen in Katwijk is van onze woningcorporatie. Dat we niet stil staan in de duurzaamheidsagenda blijkt uit de ontwikkelingen naar een meer circulaire werkwijze. Hoe we dat met elkaar, inclusief de gemeente Katwijk, gaan vormgeven onderzoeken we. De eerste stap is de inventaris (Urban Mining Scan) van de materialen die gebruikt zijn in de woningen. Dan weten we letterlijk wat we in huis hebben en kunnen bedenken hoe we deze grondstoffen in de (nabije) toekomst kunnen hergebruiken.”

Dunergie

De opgave van Dunavie om te verduurzamen is, met veel woningen uit de jaren '60 en '70, enorm. Daarbij is het de ambitie van Dunavie om zowel in de bestaande bouw als ook in de nieuwbouw een voorbeeldfunctie op het gebied van duurzaamheid te vervullen.

De woningbouwcorporatie startte het isolatieproject Dunergie in 2016 om 3.000 bestaande woningen zonder huurverhoging aan te passen. De woningvoorraad moet gemiddeld uitkomen op energielabel B. Het is een keuze

voor een combinatie aan isolerende maatregelen zoals vloer-, gevel- en dakisolatie en het aanbrengen van isolatieglas. Ook het verwijderen van open gastoestellen zoals geisers en (gevel)kachels maakt onderdeel uit van dit programma. Veel bewoners kunnen daarbij tegen een geringe vergoeding kiezen voor zonnepanelen. Daarmee verlagen zij hun energierekening en de woonlasten.

“Het miljoenenproject Dunergie moet in 2023 zijn afgerond. Met alle wetgeving rond flora en fauna nog een hele uitdaging,” benadrukt Remko Adema. “Daarnaast

zetten we ons in voor groene nieuwbouw. Een aanpak waarbij we uitgaan van het zogenaamde ‘milieu-inclusief’, dus met aandacht voor het groene rondom de woningen en in de wijk. Voorbeelden zijn de vleermuiskasten aan de wanden van woningen, ruimte onder de dakpannen voor musjes en het creëren van voorzieningen om de biodiversiteit in de wijken te behouden. Inspanningen die lang niet altijd veel kosten, maar wel veel effect sorteren.”

Woonwijk Hoornes op termijn aardgasvrij

GOED COMMUNICEREN EN BEWONERS MEENEMEN IN PROCES

“Het gebruik van aardgas draagt bij aan klimaatverandering. Om die veranderingen tegen te gaan, verwarmen we in de toekomst steeds meer huizen door duurzame warmte, bijvoorbeeld via een warmtenet of een warmtepomp. Ook in de gemeente Katwijk gaan we hiermee aan de slag”, zegt gemeentelijk projectleider Merel Gravemaker, “zodat we hier in de toekomst gezond en fijn kunnen wonen. Voor de komende jaren gaat het om een aantal tussen de 500 en 700 woningen in de wijk Hoornes. Zodra de raad eind dit jaar akkoord gaat met het eerste uitgewerkte plan, volgt de aanbesteding.”

Door Aad van Duijn

Merel Gravemaker verwacht dat in 2022 gestart wordt met de aanleg van een warmtenet en een jaar later de eerste aansluiting van woningen plaatsvindt.

“Deze eerste fase is gekoppeld aan het realiseren van het Integraal Kindcentrum (IKC) aan de van Lierestraat ter hoogte van de Julianabrug. Momenteel wordt onderzocht wat de technische mogelijkheden voor warmteverwerking en transport in het IKC zijn. Als zo'n semi-centrale unit werkt, hebben we een passend startpunt voor het warmtenet en biedt dat de mogelijkheid tot het gaan aansluiten van 500 - 700 woningen in 2025.”

Inzichtelijk

“Op dit moment werken we aan het technisch ontwerp voor het IKC en worden de kosten voor alle betrokkenen inzichtelijk gemaakt. Ook onderzoeken we hoe het toekomstige warmtebedrijf te organiseren en welke partijen daarin een rol kunnen spelen”, legt Merel Gravemaker uit.

“Nieuwbouw zoals Integraal Kindcentrum, waar de combinatie van twee onderwijsinstellingen, kinderopvang en een sportzaal gerealiseerd wordt, mag

Additional Kanaal: warmtewinning uit oppervlaktewater.

geen aardgas aansluiting meer hebben. Vandaar dat we met de bouwheer de mogelijkheid tot aansluiting op het warmtenet onderzoeken. Tevens is het een mooi project om te verkennen hoe we onze ambities voor de wijk kunnen combineren met de andere belangrijke (bouw)ontwikkelingen. Hierbij hebben we de verwachting dat het een financieel synergievoordeel oplevert. De gemeente maakte daartoe afspraken met het schoolbestuur van het IKC. Inmiddels ligt er een intentieverklaring en startte het opstellen van een programma.”

Communiceren

De warmtebron die we gaan benutten is de warmte uit het water, ofwel thermische warmte. Dat kunnen we winnen uit het oppervlaktewater van het nabijgelegen Additioneel Kanaal, of uit rioolwater dat door het ondergrondse afvoerstelsel richting de

waterzuivering stroomt. In de Hoornes zullen we uiteindelijk ook andere warmtebronnen benutten en een warmtenet voor het transport aanleggen.

“Belangrijk is dat we goed communiceren en de bewoners meenemen in de ontwikkelingen.

Afgelopen mei konden bewoners een enquête invullen over aardgasvrij in de Hoornes. Zo'n 400 bewoners vulden die enquête in. Het bleek dat 35% van bewoners positief staat tegenover het aardgasvrij maken van hun woning (20% is neutraal, 35% is negatief). Ruim een kwart (28%) van de ondervraagden wil bij de groep horen die als eerste van het aardgas afgaan en 71% van de bewoners vindt het belangrijk dat er iets gedaan wordt om klimaatverandering tegen te gaan. Twee-derde van de bewoners die met de enquête meededen, zien dit ook als eigen verantwoordelijkheid.

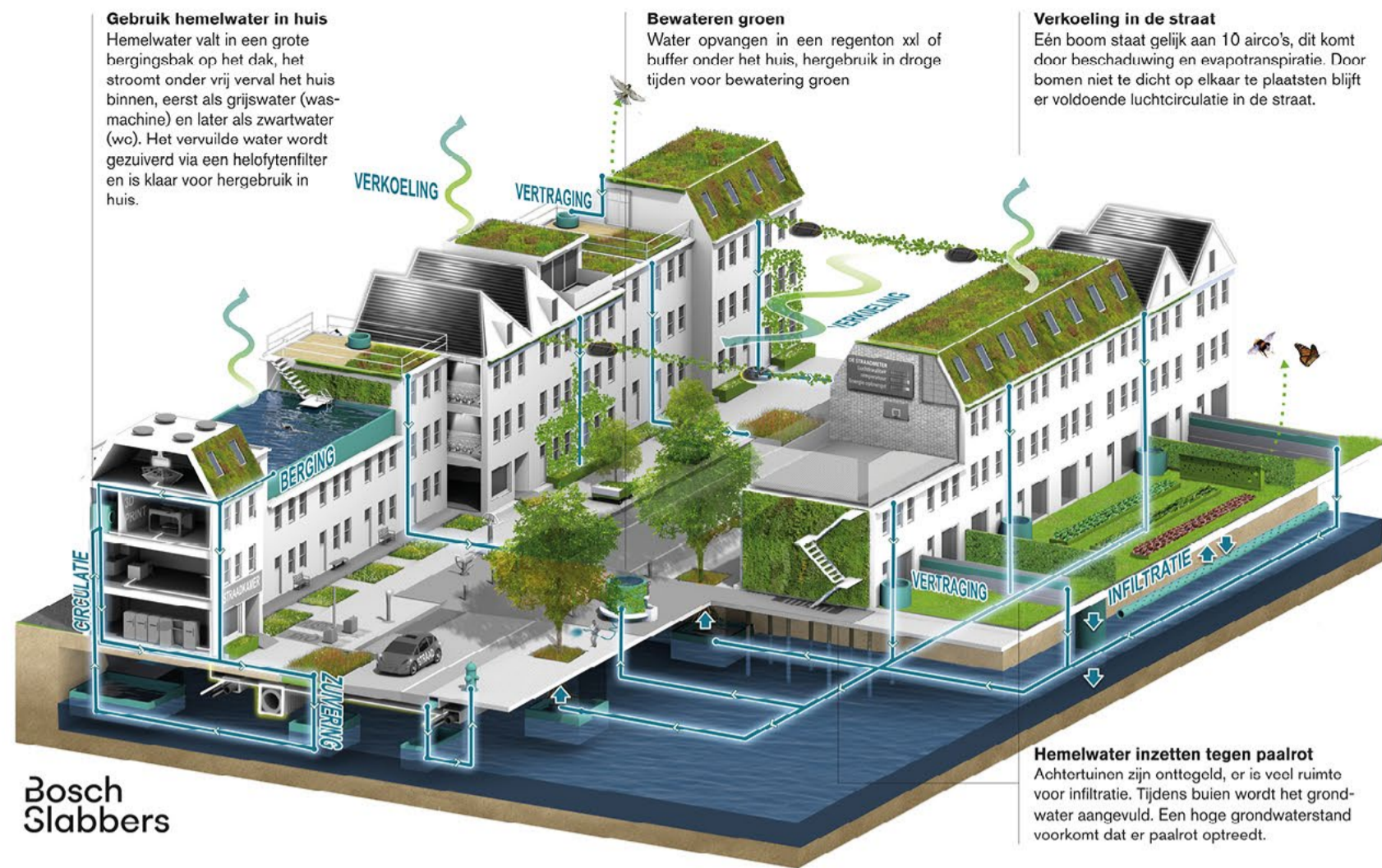
De gemeente verwoordde haar ambitie eerder in een planaanvraag uit 2018 - Smartpolder - waarbij we toen nog dachten dat we thermische energie konden winnen bij de binnensluis. Nu blijkt dat dit niet nodig is en dat we een andere route kunnen volgen richting de technische ruimte bij het IKC. Onze ‘energiebron’ bij het water in de nabijheid van de Koningin Julianabrug ligt dichtbij. Korte afstanden betekenen ook minder warmteverlies.”

Marktpartijen

“Met woningbouwcorporatie Dunavie verkennen wij de mogelijkheden om haar woningbezit aan te sluiten op het warmtenet. Eerst volgt daarover nog een definitieve besluitvormingsprocedure en zal er overleg met de huurders plaatsvinden. Het past wel bij de duurzame aanpak van de woningbouwvereniging. Samen is het een aantrekkelijke route om uit te voeren en daarbij de expertise te delen. Nadat eind van dit jaar de besluitvorming plaatsvindt, kunnen we op zoek naar een marktpartij die het plan tot uitvoering brengt”, aldus projectleider Merel Gravemaker. ♥

Projectleider Merel Gravemaker op de locatie waar warmtewinning gaat plaatsvinden op oppervlaktewater.

Bosch Slabbers

Het koele hoofd boven water houden

“De gemeente speelt een belangrijke rol bij vier belangrijke thema’s op het terrein van duurzaamheid. Het gaat daarbij om de energietransitie, klimaatadaptatie, de omslag naar een meer circulaire economie en duurzame mobiliteit. Belangrijke onderwerpen die ook voortkomen uit het klimaatakkoord dat in 2015 in Parijs gesloten is en waar ons land zich aan verbond. Daarnaast is het een pure noodzaak om ons aan te passen aan de nu al merkbare veranderingen in het klimaat.”

Door Aad van Duijn

Wouter de Boer tussen boom en ledverlichting.

Als ambtelijke coördinator duurzaamheid combineert Wouter de Boer deskundigheid met bevoegdheid. Hij stemt af tussen de verschillende thema’s, die te maken hebben met de klimaatopgaven en duurzaamheid. “Geen makkelijke uitdaging. Deze doelen kunnen we alleen realiseren door goed samen te werken bij de gemeente en door betrokkenheid bij alle inwoners en ondernemers te creëren. De uitdagingen zijn gekoppeld aan een tijdsplan. In sommige gevallen komt het einddoel snel nabij. Denk maar aan een 50% CO2-reductie tot 2030 en twintig jaar later de doelstelling dat er bij elkaar opgeteld bijna helemaal geen CO2-uitstoot meer is. Concreet betekent dit nogal wat. We moeten onze omgeving en ons leven anders gaan inrichten.”

Effecten

“De effecten van de klimaatveranderingen merken we aan perioden van langdurige hitte en de extremen

in neerslag of perioden van droogte. De regen komt soms te overvloedig en dan weer gedurende een langere periode niet of veel te weinig. De gevolgen als we niets doen zijn wateroverlast en verdroging. De afgelopen maanden fietste ik regelmatig door onze gemeente en zag het effect: bij stortbuien betekende dat overstromingen in sommige wijken of verdorring en hitte-stress gedurende andere perioden. Ik hoop dat verder niet toe te lichten, want iedereen kent deze verschijnselen inmiddels uit de eigen ervaringen van de afgelopen zomers. We weten dat deze extremen toenemen. Dat betekent tevens een toename van risico's; ook voor bepaalde groepen in onze samenleving. Als we eveneens beseffen dat we het stijgende zeevlak buiten de deur moeten houden, verklaart dat onze klimaatagenda. Om de gemiddelde temperatuurstijging in toom te houden, is snel een aantal stappen nodig”, gaat De Boer verder. “Daarbij komt het kiezen voor andere energiesoorten dan de fossiele brandstoffen, die we nu veelal benutten. Technisch gesproken kan al veel: van zonnepanelen en windmolens tot waterwarmte (warmtewinning uit oppervlakte-, leidingwater of rioolwater) en geothermie: gebruik van aardwarmte. Er komen vast nog veel nieuwe ontwikkelingen. Dit heeft allemaal betrekking op het zoveel mogelijk beperken van de klimaatverandering. De implementatie binnen wat mogelijk en betaalbaar is, is de uitdaging.”

Buffercapaciteit

Wouter de Boer: “Maar we moeten ook omgaan met de gevolgen die er al zijn. De oplossing voor wateroverlast is het creëren van voldoende buffercapaciteit om het water op te vangen. Dat zegt iets over de eisen die we stellen aan het riool en oppervlaktewater en het ruimte geven aan regenwater om in de bodem ‘weg te kunnen zakken’. Veel van onze ruimte is versteend. Tegen wateroverlast, maar ook tegen hitte, helpt vergroening. Zo houden we onszelf boven water. ‘Plant meer struiken en bomen en haal het stenen plaveisel daar waar mogelijk uit onze tuinen, wijken en bedrijventerreinen. De bladeren houden lucht vast en zorgen voor schaduw. Bomen helpen bij de waterhuishouding, binden CO2 en maken zuurstof. Daarmee houden we ook ons hoofd koel. Kom verder met creatieve oplossingen, zoals groene daken. Kortom,

Samendoen

“De gemeente voert een stringent beleid uit om de eigen gebouwen te verduurzamen. Het gaat om de combinatie van goed isoleren, het plaatsen van zonnepanelen of het gebruik van andere energievormen. Daarbij is erop ingestoken het energiegebruik te beperken. Dit duurzaam inrichten van het vastgoed kan ook als voorbeeld van ('good-practice') werken naar anderen: ondernemers, onderwijsinstellingen, verenigingen, enzovoort. Dezelfde insteek hanteren we bij circulair bouwen. Daar waar het mogelijk is hergebruiken we materialen.

Een mooi voorbeeld momenteel is de renovatie van de Koningin Julianabrug. Bij de bouw van de nieuwe brug gebruiken we bestaande onderdelen, zoals landhoofden en pijlers. Verder gebruiken we het puin van de sloop als de fundering van de wegen die we nieuw aanleggen. Het is nog goedkoper ook.”

In gesprek

“De komende weken gaan we met onze inwoners het gesprek aan. We brengen dan zaken zoals wateroverlast, hitte-stress en wie daar het meeste last van hebben, in

beeld. En we vragen natuurlijk naar oplossingen of goede tips en ervaringen. Eén ontvingen we al”, vertelt Wouter de Boer. “Als iedere burger met een tuin weer een behoorlijke regenton gaat gebruiken, bufferen we water bij overvloedige regenval en sparen we dat op voor perioden van droogte. Ook deze kleine stappen helpen, naast de grote die we samen moeten zetten.”

Circulair: Fundament van puin Kon Julianalaan.

we moeten onze fysieke leefomgeving aanpakken. In het groot en in het klein.”

Duurzame mobiliteit

“De gemeente maakt zich sterk in het gebruik van alternatieven voor mobiliteit. Het plaatsen van laadpunten voor elektrische auto's en fietsen is daar een voorbeeld van. Daarbij hebben we een programma om de openbare verlichting te verduurzamen door onder andere vormen van LED-verlichting toe te passen en het installeren van straatverlichting waar de benodigde energie opgewekt wordt door zonnepanelen. Belangrijk blijft het 'omdenken' bij alle inwoners. Fiets vaker, neem het RT-net voor de regionale afstanden, bespaar energie en gebruik meer alternatieve energievormen. ♥

Laadpalen Drieplassenweg.

Ruil nu je oude cv-ketel in: tot € 375,- bonus!

Ben jij al klaar voor de toekomst? Ruil nu je oude cv-ketel in voor een warmtepomp, HR-ketel en/of zonneboiler van Nefit. Naast een lagere energierekening krijg je tijdelijk een Recycle Bonus die kan oplopen tot wel € 375,-! Hoe duurzamer de oplossing, hoe hoger je bonus.

NU TOT € 375,- RECYCLE BONUS

ELEKTRA | GAS | WATER | CV | SANITAIR

JAAP HOUWAARD
INSTALLATIETECHNIEK

Cv-ketel vervangen? Vraag je Nefit Bosch installateur om advies!
Torenstraat 20, 2225 EH Katwijk aan Zee
Telefoon: 071 40 128 09, E-mail: info@houwaard.nl, Whatsapp: 31714012809

Energie & Duurzaamheid

Adviseurs voor een duurzame leefomgeving

De ontwikkelingen rond energie, duurzaamheid en circulair bouwen gaan zo snel dat bouAd op vele gebieden ondersteuning kan bieden in het kiezen van het juiste pad. Het roept veel vragen op, aan welke eisen dient mijn gebouw te voldoen? Welke maatregelen zijn nodig voor het terugdringen van de energiebehoefte? Hoe kan dit zo efficiënt en duurzaam mogelijk? En is mijn bouwwerk er überhaupt geschikt voor?

De energieadviseurs van bouAd zijn volgens de BRL9500 gediplomeerde EPA-adviseurs. Ook zijn wij aangesloten bij Buildinglabel.com. Dit samen geeft aan dat wij onafhankelijke energieadviseurs zijn. Onze energiemaatwerkrapportages worden gebruikt voor subsidieaanvragen en duurzaamheidsleningen.

bouAd adviesgroep kan u helpen met het beantwoorden van uw vragen. Wij begrijpen als geen ander dat elk bouwwerk uniek is in zijn vorm, gebruik en mogelijkheden.

"Wij zoeken zoveel mogelijk naar duurzame oplossingen. Zo laten we de wereld een beetje beter achter."

Om u van dienst te kunnen zijn heeft bouAd een aantal producten ontwikkeld waarvan er altijd één te vinden is die aansluit bij uw behoefte:

dgo+ Duurzame Gebiedsontwikkeling plus
me+ Maintenance and Energy plus
epa Energieprestatieadvies
drop Duurzame Meerjarenonderhoudsplannen
ses Smart Energy Scan

Wilt u meer informatie over onze producten? Neem contact met ons op via onderstaande contactgegevens!

bouAd adviesgroep bv

bouAd adviesgroep bv
Zeeweg 144
2224 CH KATWIJK
Handelsplein 6
3071 PR ROTTERDAM
071 361 17 22
info@bouAd.nl
www.bouAd.nl

Ontwikkelingen in en voor een duurzame wijk

Op voormalig vliegveld Valkenburg wordt de komende jaren een energieneutrale wijk ontwikkeld, waar mensen prettig wonen en werken, veilig en aardgasvrij. Geschikt voor jong en oud, zonder wateroverlast of hittestress en met duurzaam vervoer. Dat is in 2009 al vastgelegd in de intenties van de gemeente, het Rijk en de provincie om de locatie duurzaam te ontwikkelen met focus op energieneutraliteit Samen met het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en Bouwfonds Property Development (BPD) wordt gestreefd naar een wijk zoals die hieronder wordt beschreven.

Een circulaire wijk van duurzame materialen

Duurzaamheid wordt toegepast in de inrichting van de wijk. Zowel in het gebruik van de materialen voor woningen en andere gebouwen als ook voor de materialen voor de openbare ruimte. De nieuwe woningen verbruiken weinig energie en worden volledig aardgasloos. Circulariteit staat hoog in het vaandel. Dat wil zeggen zo veel mogelijk hergebruik van grondstoffen en materialen. Producten van nu zijn grondstoffen voor later, zo ontstaat er dus minder afval.

Energie duurzaam opwekken en gebruiken

Op het gebied van energie en warmte wordt onderzocht hoe we de opwek en het verbruik van de energie in balans kunnen houden. Met name de vraag wat je kan doen met het overschot aan energie dat in de zomer wordt opgewekt, staat centraal. Hoe kan je dat in de winter weer gebruiken? Welke opslagmogelijkheden zijn er? Wat heeft dat voor effect? En wat is de beste optie voor de woonwijk? Is het haalbaar en betaalbaar? Samen met de netbeheerder wordt dit uitgewerkt en berekend. Voor de verwarming van de woningen wordt onderzoek gedaan naar een gemeenschappelijk warmtesysteem met twee verschillende temperaturen. Bij goed geïsoleerde woningen kan de aanvoertemperatuur om je woning te verwarmen een stuk lager liggen dan de temperatuur van het water dat uit de kraan komt. Dit onderzoek wordt uitgevoerd met het drinkwaterleidingsbedrijf Dunea en het Hoogheemraadschap van Rijnland. De warmte voor dit gezamenlijke systeem zou namelijk grotendeels kunnen worden gehaald uit de drinkwatertransportleiding van Dunea die langs het gebied loopt.

Water in de wijk

Over water gesproken: ook naar de opslag en het verbruik van water in de

Wijk wordt nog veel onderzoek gedaan.

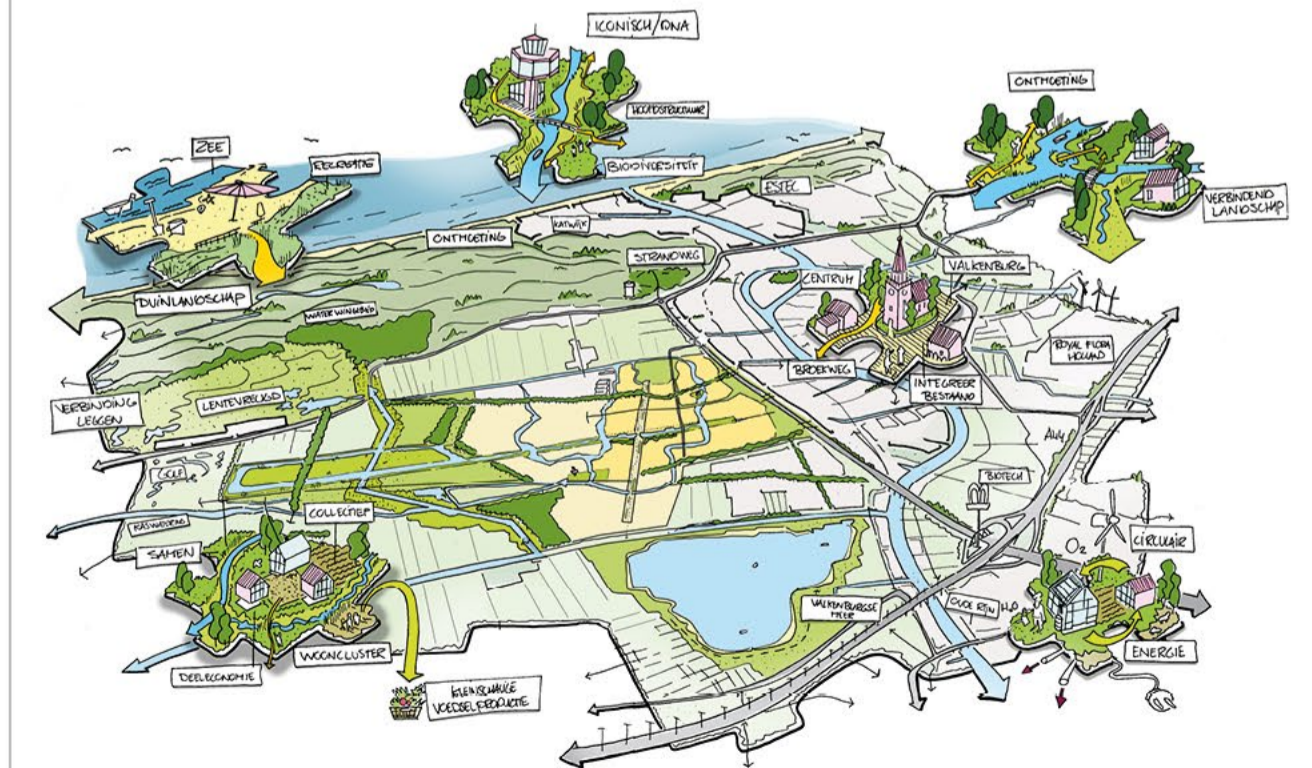
We willen het water zoveel mogelijk in de wijk houden. Licht verontreinigd huishoudelijk water, zoals was- en spoelwater, en rioolwater worden wellicht straks apart opgevangen. Het is dan mogelijk om het water in de wijk te zuiveren, zodat dit weer kan worden hergebruikt in de woningen als bijvoorbeeld spoel- of waswater. En na het zuiveren van rioolwater is het bijvoorbeeld ook een idee om de overgebleven "slurry" te gebruiken als biomassa om weer energie op te wekken voor bijvoorbeeld het gezamenlijke warmtesysteem. Dit maakt ook deel uit van het onderzoek van Dunea en het Hoogheemraadschap.

Ruimte voor water en groen

Het is belangrijk om in de wijk ruimte te maken voor water en groen, om bijvoorbeeld hittestress te voorkomen. Genoeg groen en water zorgen voor een veilige en gezonde woonomgeving. Dit kan door voldoende wateropvang in de gebouwen, maar ook door vernieuwende oplossingen in de openbare ruimte. Ruimte voor verkoeling, oppervlakken met ruimte waardoor water goed weg kan lopen in de grond, (tijdelijke) opslag van regenwater en doorlopende en aaneengesloten groenstructuren met een robuust ecosysteem. Zichtbaar water waar kan worden gerecreëerd met aandacht voor de natuur, diversiteit in flora en fauna.

Duurzame mobiliteit

Ook mobiliteit is een onderwerp dat in de duurzame woonwijk een plek moet krijgen. Er wordt rekening gehouden met goede wandel- en fietsverbindingen binnen de wijk. En met een goede ontsluiting door openbaar vervoer. Zodat je met de fiets of bus snel naar Leiden of naar andere bestemmingen kan. Het elektrische rijden wordt gestimuleerd, zodat vervoer waar fossiele brandstoffen voor nodig zijn, steeds minder aanwezig is. ♥

LAATSTE PLUSLEVEN WONING IN HOOGHKAMER VOORHOUT!

ENERGIERIJK WONEN AAN HET WATER

- Met het oog op de toekomst zijn deze Plusleven woningen niet alleen gasloos en energiezuinig, maar wij gaan daarin een grote stap verder. Namelijk energie opwekken en opslaan in de wijk. Het maximaal opwekken van energie met balans op het netwerk, zonder verzwarend van het netwerk. Deze vervolgens delen met de omgeving. Met als groot voordeel dat de energielasten gemiddeld nog maar € 25,- per maand zijn!
- Extra financieel voordeel met de Groenverklaring, zoals rentekorting op de hypotheek.
- Compleet met luxe badkamer en trendy greeploze keuken.
- Oplevering van de woningen kwartaal 4 - 2021.
- Verkoopprijs vanaf € 760.000,- v.o.n.

NOG ÉÉN WONINGTYPE DE KREKEN BESCHIKBAAR

VAN DER HULST
BOUWBEDRIJF
REALISATIE
0252 - 210 031

Chantal Lefebvre
VERKOOP & INFORMATIE
0252 - 429 119

Op bezoek bij Alutech. SAG Alutech wekt elektriciteit op met zonnepanelen.

Innovatieve werkprocessen bij Alutech Nederland Katwijk

Met circa 200 medewerkers is Alutech Nederland actief op het bedrijventerrein 't Heen en met een vestiging op Klei Oost. De onderneming die voornamelijk brandstoftanks voor vrachtauto's maakt, kent een totaal van zeventienduizend vierkante meter vloeroppervlak. Het liefst vestigt de onderneming zich in de nabije toekomst op één locatie of de beide locaties vlak naast elkaar.

Door Aad van Duijn

Alutech Nederland B.V. is één van de oudste vestigingen op het bedrijventerrein 't Heen. Het bedrijf vestigde zich daar als derde onderneming in 1970 en bestaat inmiddels ruim 100 jaar. Directeur Rob Jongeneel en facilitairmanager Marcel van den Oever vertellen dat het bedrijf sterk geautomatiseerd werkt – met name op lasgebied met 27 robotinstallaties - en gebruikmaakt van innovatieve en duurzame werkprocessen.

"Daarbij wekken we dertig procent van onze energie op met de 2600 zonnepanelen die we de

afgelopen jaren plaatsten", vertelt directeur Rob Jongeneel. "Alutech Nederland kent verschillende klanten waarvoor we produceren. De drie grootste klanten zijn DAF, Scania en Volvo. In het totaal produceert de vestiging in Katwijk ongeveer 200.000 tanks op jaarbasis, met een omzet over 2019 van 57 miljoen euro. Met 200 medewerkers werken we – en nu in 'coronatijden' grotendeels - in drieploegdienst, vijf dagen per week gedurende 24 uur per dag. Daarbij verwerken we 5000 ton aluminium op jaarbasis. De productie is vraaggericht en de voorraad eindproducten niet meer dan voor een dag of vier. De brandstoftanks worden op dit moment geleverd in de range van 190 – 1000 liter. Op wens van de klant wordt in bulk of sequence (chassisnummer van de truck) Just-in-Time geleverd."

Toekomst

Alutech Nederland B.V. maakt onderdeel uit van de Oostenrijkse groep (SAG-Motion), met ook vestigingen in Oostenrijk, Zweden, Frankrijk, Slowakije, Spanje en Mexico. Het bedrijf oriënteert

zich momenteel op alternatieven voor de brandstoftanks. Zo ontwikkelt de vestiging in Katwijk frames, voor bijvoorbeeld transportfietsen, accubakken, opslagboxen, enzovoort. "De toekomst ligt op het vlak van duurzaamheid en mobiliteit, waarbij we ons concentreren op lichtgewicht aluminium plaatwerk las-samenstellingen, die tevens gespoten kunnen worden", aldus facilitair manager Marcel van den Oever. "Veel van de werkprocessen zijn geautomatiseerd. Een voordeel daarbij is dat we gericht kunnen sturen op een minimaal energieverbruik. Om die reden vervangen we het afgelopen jaar twee reusachtige hydraulische persen door nieuwe veel energiezuinigere persen. Ook in de spuitrierij werken we bewust duurzaam. Dat blijkt mede uit het energieverbruik, dat we trouwens voor een derde zelf opwekken met zonne-energie. Daarnaast ronden we de omslag naar Ledverlichting in de fabriek dit najaar af en volgen het jaar erop de kantoorruimten. Op jaarbasis gebruiken we voor onze productie ongeveer 5 miljoen liter water. Dat is erg veel. Door onze eigen waterzuiveringsinstallatie hebben we de kwaliteitscontrole in beheer en belasten we het milieu en onze omgeving absoluut niet. Integendeel, we leveren schoon water terug. Tenslotte start volgend jaar de opknopbeurt van ons parkeerterrein. We zorgen daarbij voor tien opblaasplekken voor elektrisch rijden op ons terrein." ♥

"We wekken dertig procent van onze energie op met de 2600 zonnepanelen die we de afgelopen jaren plaatsten."

Directeur Rob Jongeneel en facilitairmanager Marcel van den Oever bij een van de nieuwe hydraulische persen.

Buurtstroom vanuit de Katwijkse bedrijventerreinen

ENERGIECOÖPERATIE "BUURTSTROOM KATWIJK"

Loek van Driel tussen platte daken die gebruikt kunnen worden voor buurtstroom.

Vanuit Katwijk Energie Neutraal is het initiatief ontstaan om een energiecoöperatie op te richten met de naam "Buurtstroom Katwijk". Drie energie ambassadeurs werken hard aan de uitwerking van de businesscase voor het allereerste zonne-energieproject in Katwijk op een dak van een pand van Gemeente Katwijk.

Door Aad van Duijn

Katwijk Energie Neutraal heeft het initiatief genomen om 'Buurtstroom Katwijk' voor de inwoners van Katwijk Rijsburg en Valkenburg op te starten. Buurtstroom is gebaseerd op een coöperatie zonder winstoogmerk. De coöperatie doet de investering en beheert de zonnepanelen. Dat levert groene stroom en een CO2-besparing op. "Buurtstroom Katwijk werkt samen met gemeente en het Parkmanagement aan een verkenning om de bedrijventerreinen te gaan gebruiken als duurzame energieleverancier. Het opwekken van buurtstroom past bij het gaan toepassen van duurzame energie en het vinden van slimme oplossingen voor het gebruik daarvan", aldus Loek van Driel.

Duurzame aanpak

Het initiatief van de energieambassadeur Loek van Driel om via een coöperatievorm het gebruik van de opgewekte energie in te zetten voor de omgeving, past bij een duurzame aanpak. "Ook omdat dit voordeel oplevert voor de inwoners van het dorp en de ondernemers die gevestigd zijn op de terreinen. Met ongeveer 400 bedrijven en daarmee een groot

oppervlakte aan daken zijn de ondernemers in 't Heen en Klei Oost van betekenis. Daarbij komt dat de bestuursleden van het parkmanagement meedenken over de trajecten die de energievoorziening waarborgen als straks de terreinen losgekoppeld zijn van het aardgas. Inwoners en andere kleinverbruikers uit dezelfde en omliggende wijken die niet zelf zonnepanelen kunnen toepassen, kunnen deelnemer worden van de coöperatie. Ze kopen een aandeel ter grootte van een of meerdere zonnepanelen en profiteren van de opbrengst van de groene stroom. De coöperatie levert de stroom aan een energiebedrijf. Na aftrek van de kosten wordt het overrendement aan de deelnemers uitgekeerd", legt Van Driel van Katwijk Energie Neutraal uit.

Interesse

Loek van Driel is gestart met het aanspreken van ondernemers op de bedrijventerreinen en probeert hen mee te krijgen in het idee. "We zijn op zoek naar bedrijven, die het maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen willen invullen door hun dak ter beschikking te stellen voor deze vorm van

"We zijn op zoek naar bedrijven, die het maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen willen invullen door hun dak ter beschikking te stellen voor deze vorm van buurtstroom."

buurtstroom. Je kunt als bedrijf meer binding met de inwoners van Katwijk Rijsburg en Valkenburg bewerkstelligen en je kunt je werknemers ook extra motiveren om deelnemer van de coöperatie te worden. Hebt u interesse in dit initiatief, heeft uw bedrijf of instelling voldoende dakvlak ter beschikking en wilt u bijdragen aan het verduurzamen van uw bedrijf en de regio, zoek dan contact met ons (via buurtstroomkatwijk@gmail.com)", benadrukt Van Driel.

"De volgorde van onze aanpak is dat we, indien er een geschikt dak is, eerst een businesscase uitwerken en als die positief resultaat oplevert, start het werven van leden die kunnen profiteren van duurzaam opgewekte energie. Men kan dus lid worden zonder te beschikken over een dak en dan toch meeprofiteren van duurzame energie via zonnepanelen. Letterlijk een win-win situatie met een 'groene' rand." ♥

Dunergie

Dunergie (Dunavie+duurzaamheid+energie) is het programma waarmee we ruim 3.000 van onze woningen duurzamer maken. Als corporatie hebben we een belangrijke rol in het realiseren van energiebesparende maatregelen. In onze prestatieafspraken met gemeente Katwijk en de SHD hebben we daar afspraken over gemaakt.

In 2021 gemiddeld energielabel B

We zorgen ervoor dat onze woningen in 2021 gemiddeld energielabel B hebben. Zo dragen we bij aan een schonere wereld en willen we de energiekosten voor onze huurders naar beneden brengen. Dat zorgt niet alleen voor een lagere energierekening en een beter milieu maar ook voor meer wooncomfort. Denk hierbij aan dubbelglas of spouwmuurisolatie en het plaatsen van zonnepanelen.

Zonder huurverhoging

De verbeteringen vanuit het Dunergie-programma voert Dunavie bijna allemaal zonder huurverhoging uit. Alleen voor zonnepanelen betalen bewoners een kleine maandelijks bijdrage. Die verdienen ze snel weer terug met de opbrengst van de panelen.

KBM is vaste partner Dunavie

Veel van de Dunergie projecten worden uitgevoerd door KBM, de Katwijkse partner van Dunavie. Door hun lokale roots en expertise, zijn ze de perfecte partij om mee samen te werken. Bijzonder bij deze projecten is dat complete daken zijn gelicht en worden vervangen door volledig nieuwe daken. Het ziet er toch gek uit, als je van bovenaf ineens in de woningen kijkt. Samenwerken is voor Dunavie erg belangrijk.

KBM werkt aan een complete dakvernieuwing op de Prins Bernhardlaan, Prinses Beatrixlaan en Koningin Julianalaan in Katwijk aan den Rijn

KBM bouwt momenteel 25 nieuwe eengezinswoningen aan de Prins Bernhardlaan in Katwijk. Deze NOM-woningen* zijn zelfvoorzienend in hun energiebehoefte. Middels zonnepanelen en een warmtepomp verbruikt de woning evenveel energie als er wordt opgewekt. Super duurzaam en toekomstproof!

*nul-op-de-meter woningen

Groene keuze

Naast verduurzaming op projectniveau bieden wij huurders de mogelijkheid om individueel te kiezen voor zonnepanelen. Inmiddels hebben meer dan 1.000 huurders voor zonnepanelen gekozen. Die liggen zowel bij eengezinswoningen als appartementen. Nog niet iedereen kan kiezen voor zonnepanelen, omdat wij bijvoorbeeld de dakvervangings op de planning hebben staan. Bewoners ontvangen van ons een brief zodra ze voor Dunergie in aanmerking komen.

KBM verving het complete dak en zorgde voor de plaatsing van zonnepanelen op de Prins Bernhardlaan, Prinses Beatrixlaan en Koningin Julianalaan in Katwijk aan den Rijn.

Zonnepanelen op complex de Zwanenburg in Katwijk aan Zee

“Iedere duurzame dag is een cadeau” Voetbalvereniging Valken '68 wil scoren met een duurzaam clubgebouw

Jaap Janssen, voorzitter van voetbalvereniging Valken '68, heeft een droom. Hij wil samen met de andere bestuursleden en alle vrijwilligers van de voetbalclub het meest duurzame clubgebouw van de Bollenstreek realiseren. Het is een volgende logische stap in een duurzaamheidsproces, waar Valken '68 al jaren geleden mee begonnen is.

Door Joep Derksen

Het is op een zonnige zaterdagochtend, wanneer het interview plaatsvindt en de vier velden worden volop gebruikt door vrolijk spelende voetbalmeisjes en -jongens. Janssen (66), die voor de club elf jaar jeugdvoorzitter was en inmiddels alweer 22 jaar voorzitter is, geniet van de levendigheid op het terrein. “Een aantal jaar geleden waren we al een pilotvereniging voor MVV (Maatschappelijk Verantwoorde Verenigingen). Onze terreinen worden ook gebruikt voor kinderopvang, een wandelclub, dartvereniging en de Oranjevereniging, die hier vergadert. Onlangs zijn de velden gerenoveerd en met de komst van de nieuwe wijken

verwachten we, dat het ledenaantal zal groeien van 800 naar 1.200 of zelfs 1.500. We zijn blij, dat we hiervoor de beschikking krijgen over een vijfde voetbalveld. Als voorzitter is het bijna een dagtaak, om je met Valken '68 bezig te houden, maar ik doe het graag; het is mijn passie. Omdat ik een heel goed bestuur en fantastische vrijwilligers om me heen heb. Ik ben hartstikke trots op wat we bereiken, maar ik doe het niet alleen. Het is een wij verhaal. Daarom heet het ook vereniging: we doen het samen.”

Waterpomp

Janssen wijst aan: “Vorig jaar hebben we een waterpomp gekregen van Rabobank; mensen mogen hier gratis water pakken. We verkopen minder flesjes AA, maar dat

vinden we niet erg, omdat dit water uit de grond enorm duurzaam is. Als kinderen dorst hebben, kunnen ze gratis water pakken.

De Valken '68 heeft te maken met een enorme groei van het ledenaantal. Veel van die nieuwe leden zijn kinderen uit de Oegstgeester nieuwbouwwijk aan de andere kant van de Rijn. Maar ook op het nabijgelegen voormalig vliegveld Valkenburg komen 5.000 huizen met evenveel gezinnen. Het huidige clubgebouw met haar kleedkamers is al zo'n vijftig jaar oud. Het wordt goed onderhouden door de vrijwilligers, maar waar het gaat om duurzaamheid is het echt niet meer van deze tijd.”

Als het aan Janssen ligt, wordt volgend jaar gestart met de realisatie van een prachtig nieuw en duurzaam pand; met extra kleedkamers. Maar hiervoor heeft hij wel de medewerking nodig van het gemeentebestuur van Katwijk.

Duurzaam gebouw

Janssen: “Onze club, met haar faciliteiten, moet centraal staan in de woonwijk Valkenburg, waarbij kinderen en omwonenden zich hier prettig voelen; die verantwoordelijkheid willen we graag nemen. Daarom willen we een duurzaam gebouw, met groen dak en 132 zonnepanelen voor de eigen energieopwekking. De huidige veertien kleedkamers zijn niet meer toerei-

kend voor het ledenaantal. Bovendien zijn ze niet meer van deze tijd; de duurzaamheid is nul, zo toonde een energiescan aan. Er zit geen isolatie of ventilatie in en de meeste kleedkamers staan in directe verbinding met de buitenlucht. We willen inspanning twintig kleedkamers hebben met een eigen ingang en uitgang; zo houd je de warmte binnen. Zo zorgen we ervoor, dat ons hele park op die manier verduurzaamd wordt, dat we energieneutraal worden.”

Gigantisch project

Wat Janssen betreft, staat Valken aan de vooravond van een ‘gigantisch project’. “Het is gericht op de toekomst. Met het huidige gebouw doen we al een halve eeuw. Het ziet er netjes uit, maar er moet een slag gemaakt worden. De gemeente en de politiek hameren ook op het belang van duurzaamheid. Dat is terecht. Het gebouw, dat wij willen realiseren krijgt naast de extra kleedkamers ook warmtepompen en licht en water, dat met tijdknoppen geregeld wordt.”

LED-verlichting

De lampen om het hoofdveld krijgen LED-verlichting en de voorzitter zou graag zien, dat dit ook bij de overige velden gebeurt. “De armaturen van die andere drie velden zijn niet meer van deze tijd en de lampen gaan om de haverklap kapot.

Ik roep de gemeente Katwijk op, om hier LED-verlichting in te plaatsen. Het scheelt in het gebruik en de onderhoudskosten, maar ook veroorzaakt LED-verlichting minder lichtoverlast in de wijk. Wij willen een goede buur zijn en hopen, dat de gemeente hier ook met ons wil meedenken en meewerken. Ik vind het best jammer, dat dit nu nog niet gebeurt.”

De bouw van het nieuwe duurzame pand zou volgend jaar al kunnen beginnen, aldus Janssen. “We gaan met dat gebouw geen centimeter buiten de ruimte, die we nu hebben, maar krijgen wel een extra verdieping omdat we de grond in gaan. Het nieuwe pand is broodnodig en we wachten dan ook met smart op de toestemming van de gemeente. Als bestuur willen we een mooi gebouw neerzetten; met het zelf opwekken van energie besparen we jaarlijks aan elektriciteitskosten. Dat is geld, waarmee we heel mooie sportprojecten voor de jeugd kunnen gaan opzetten.”

Betere zeewaterkwaliteit door klimaatadaptatie

Heerlijke, warme, lange zomerdagen en lekker zwemmen in de zee horen bij een familiebadplaats als Katwijk. Maar juist door het warme weer en klimaatverandering is de kans op heftige regenbuien ook groter geworden. Als het heel hard regent dan kunnen de rioolbuizen de hoeveelheid regenwater soms niet meer aan. Hierdoor moeten gemalen, waar normaal gesproken water gezuiverd wordt, het te veel aan water overstorten of 'spuien'. Dit ongezuiverde water stroomt vervolgens weg naar rivier de Rijn, die uitkomt in de Noordzee. De kwaliteit van het water in de zee bij het gemaal in Katwijk is dan tijdelijk, meestal één dag, verminderd. Er wordt dan gewaarschuwd om tijdelijk niet het water in te gaan. Op de afbeeldingen is te zien wat er gebeurt wanneer het hard heeft geregend.

De gemeente Katwijk is al een aantal jaar bezig om maatregelen te treffen en de leefruimte duurzaam en klimaatbestendig in te richten. Hierdoor kunnen hevige regenbuien beter worden opgevangen. Bijvoorbeeld door een apart riool aan te leggen voor regenwater, waardoor de riolen met rioolwater niet overbelast raken. Of door het verminderen van stenen en verharde oppervlakken, door bijvoorbeeld bij het aanleggen van parkeerplaatsen waterdoorlatende betontegels te gebruiken. Zo kan het water tussen de tegels door weglopen in de grond. Ook inwoners kunnen helpen

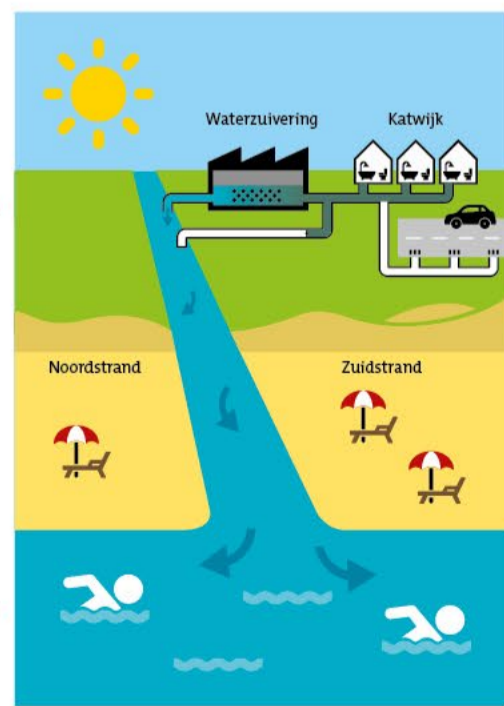
door hun tuin minder te betegelen en plaats te maken voor groen. Dat zorgt er niet alleen voor dat water snel weg kan lopen in de grond, maar ook dat bij heel warm weer de tuin koeler blijft.

Wethouder Jacco Knap: "Het scheiden van de riolen en het groener maken van Katwijk zijn erg belangrijk in het opvangen van regenbuien. Maar de oplossing tegen het spuien ligt niet alleen in het nemen van deze maatregelen. Omdat we steeds vaker te maken zullen krijgen met hevige regenbuien en dus ook spuisitu-

ties, is het belangrijk om de kwaliteit van het water blijvend te verbeteren. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat inwoners van Katwijk, bezoekers uit achterliggende gemeenten en de vele toeristen die het Katwijkse strand jaarlijks aantrekt veilig gebruik kunnen blijven maken van onze mooie badplaats". Daarom wordt samen met verschillende partijen, zoals de gemeente Leiden, het hoogheemraadschap van Rijnland, de provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat gewerkt aan de verbetering van de zwemwaterkwaliteit. ♥

Wanneer geen zwemadvies?

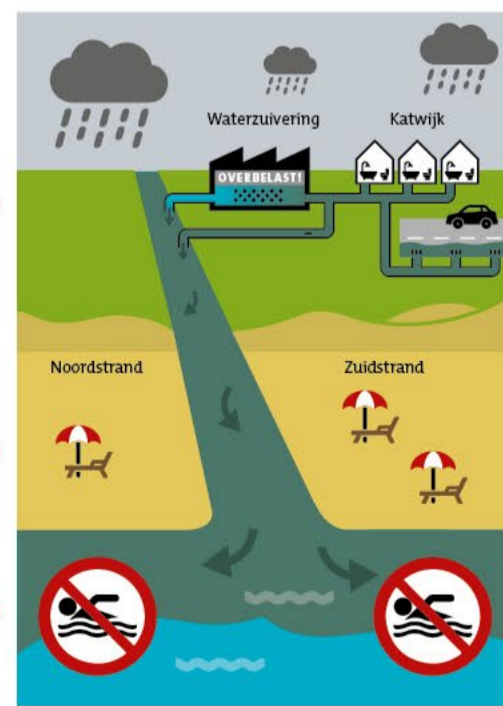
Bij mooi weer wordt het rioolwater gezuiverd voordat het wordt afgevoerd naar zee.

Het water in zee is schoon en je kunt zwemmen.

Wanneer negatief zwemadvies?

Bij hevige of langdurige regen kan niet al het rioolwater worden gezuiverd.

Het ongezuiverde water komt rechtstreeks in zee.

Bij deze symbolen, geldt het negatief zwemadvies bij het strand.

Kijk voor meer informatie over de waterzuivering en het zwemadvies op www.katwijk.nl/zwemmen

ERKEND EN GECERTIFICEERD INZAMELAAR

Sommige dagen verwijderen we wel 130 kuub vuil van strand

Dick Belen en Lourens ten Hove bij nieuwe tractor

Lourens ten Hove en Dick van Belen geven leiding aan de firma Schaddé van Dooren. Een bedrijf met als kernactiviteit het afvoeren en verwerken van afval. Een bijzonder onderdeel daarvan is het schoonhouden van het strand voor onze kust. Op het bedrijventerrein 't Heen en het aanpalende Klei Oost heeft de onderneming totaal ruim 4500 m² voor de opslag en afvalverwerking beschikbaar.

Fa. Schaddé van Dooren is al meer dan een eeuw werkzaam in Katwijk en omgeving. Het bedrijf begon met het halen van schelpen op strand en het opruimen van bouwplaatsen. Bekende activiteiten van Schaddé van Dooren zijn verder de verhuur en het transport van ruim 140 containers, die in verschillende grootte van 3 tot 40 kuub bij een klus gebracht worden voor de afvoer en de uiteindelijke verwerking van afval.

Verwerkingsunit

"Ook kunnen particulieren en ondernemingen terecht bij onze verwerkingsunit op het bedrijventerrein 't Heen", zegt Dick van Belen. Samen met Lourens ten Hove is hij directeur en mede-eigenaar van het dertien man tellende bedrijf. Een bedrijf dat duurzaam werkt en ook kiest voor duurzame oplossingen bij het werken en afvoeren van afval.

"Een voorbeeld daarvan is de recente aanschaf van een nieuwe tractor met veel schonere motoren, die de twee oude tractoren vervangt. En onze inspanning om het via de containers ingezamelde afval te scheiden in dertien categorieën. Daarbij wordt de bulk-aanvoer

van dat vuil handmatig gesorteerd en kan het verantwoord verwerkt worden. Zo komen ook grondstoffen die her te gebruiken zijn beschikbaar. Op jaarbasis", benadrukt Lourens ten Hove, "gaat het om gigantische hoeveelheden. Tenslotte plaatsten we ook zonnepanelen op het dak van ons bedrijf." Lourens ten Hove: "Wij zijn een erkend en gecertificeerd inzamelaar. We houden ons voor ongeveer 50% bezig met afvalinzameling en voor de andere helft van het werk met infrastructurele werkzaamheden. Dat doen we voor diverse (bouw)ondernemingen, gemeenten en particulieren."

Strand

Lourens maakt met zijn medewerkers dagelijks werk van het schoonhouden van het Katwijkse strand. "Sommige dagen halen we wel 130 kuub vuil weg. Het meeste vuil komt in de plastic containers die we op strand plaatsen. We zagen trouwens het afgelopen jaar een sterke toename van afval op het strand. Het lijkt wel of men nog gemakkelijker de troep laat liggen. Daarbij vonden er vrij veel feestjes van jongeren

"We werken gezamenlijk en met volle inzet aan een schoon en aantrekkelijk strand."

plaats, die vanwege corona elders niet terecht konden. Het resultaat was veel rommel. Jammer."

Dat het reinigen effect heeft blijkt uit de waardering en het binnenhalen van prijzen. Nadat de gemeente eerder al eens een viersterren-notering kreeg, werd het strand de afgelopen twee jaar verkozen tot het schoonste van Zuid-Holland. Op de vraag of hij trots is op de erkenning geeft hij een eenduidig antwoord: "Natuurlijk. We werken gezamenlijk en met volle inzet aan een schoon en aantrekkelijk strand en zijn blij met deze bijzondere erkenning", zegt Lourens ten Hove. ♥

HERFST AANBIEDINGEN

CORTINA E-U1, BLACK MATT

- Aluminium frame
- 3 versnellingen
- Rollerbrake
- Voor- en achterrem

1299,-

CORTINA

CORTINA E-U4 TRANSPORT, JET BLACK MATT

- Aluminium frame
- 8 versnellingen
- Rollerbrake
- Voor- en achterrem

1649,-

CORTINA

STRIPTIES VERLICHTINGSSET

2 LED's verlichtingsset. Eenvoudig te monteren d.m.v. siliconen elastiek. Inclusief batterijen. Verkrijgbaar in div. kleuren.

SLECHTS

4,95

IKZI LIGHT

GRANT REGENPONCHO

Poncho met speciale mouwbanden waardoor de handen droog blijven. Compact op te bergen door een geïntegreerd opbergstelsel. Afgewerkt met een verstelbare capuchon en reflecterende details. Universele maat.

54,95
VOOR
39,95

AGU

NEWTON NT110 KETTINGSLOT

Door te knippen vanwege de 5,5mm geharde schakels. Voorzien van een sterke polyester hoes om beschadigingen aan je fiets te voorkomen. Lengte 110cm

31,50

VOOR

22,95

AXA

www.BIKETOTAAL-LUYTEN.nl

Achterweg 22
2223 BG Katwijk
071-4029035
www.biketotaal-luyten.nl

AANPAK OM ZWERFAFVAL TEGEN TE GAAN

Leer zelf je troep op te ruimen

"Wat we nodig hebben is een omslag in het denken en doen bij het publiek en serieuze politieke initiatieven om het aanbod en daarmee het gebruik van plastic tegen te gaan. En dan nog blijft de vraag of we de strijd gaan winnen. In de oceanen komen eilanden van drijfval voor zo groot als Frankrijk en Spanje samen, voornamelijk bestaand uit plastic. De problematiek van microplastic is eveneens groot. Toch doen we ons best om onze omgeving, zoals het strand, schoon te houden."

Door Aad van Duijn

Wederom kreeg de gemeente Katwijk het predicaat 'Schoonste strand van Zuid-Holland'. Natuurlijk iets waar we trots op zijn", vertellen Jacko Verdoes en Dennis de Leeuw. Beiden werken bij de gemeente. Jacko als wijkbeheerder van Katwijk aan Zee en Dennis coördinator bij de afdeling Groen, waar ook het strand onder valt.

Zwerfafval

"Het past bij ons beleid en onze aanpak om zwerfafval tegen te gaan. Daarin zetten we vaak kleine stappen in onze directe

omgeving. Maar," benadrukt Dennis, "het zijn juist veel kleine stapjes die zorgen voor zichtbare veranderingen. Vanuit de gemeente faciliteren we veel initiatieven om het strand schoon te houden. Het varieert daarbij van het beschikbaar stellen van grijpers aan groepen jutters, tot de bekende afvalzakjes - 30 duizend per seizoen - waar mensen hun vuil in sparen en dan weg kunnen gooien in één van de vele containers die we daarvoor op strand hebben staan. Ook zijn we betrokken bij bewustwordingsacties, zoals Coastbusters: op een clowneske manier mensen op strand bewust maken zelf op te ruimen. Tenslotte werken we met spaarkaarten voor clubs, scholen en verenigingen die door afval in te zamelen beloofd worden met een bijdrage voor die vereniging. Belangrijk is de strandreiniging die we aansturen. De basis om winnaar van het schoonste strand te worden", zegt Jacko Verdoes. "Het is vaak bedroevend wat mensen allemaal achterlaten in de directe omgeving waar men recreëert. Dat verschilt trouwens per regio. De Zeeuwse stranden blijven veel schoner. Dat komt waarschijnlijk ook door het hoge percentage Duitsers dat daar verblijft. Zij gaan bewuster met de leefomgeving om en ruimen de troep zelf op."

Mentaliteit

"Over de gehele gemeente genomen, zien we dat gemakkelijk rommel op straat of in het openbaar groen wordt achtergelaten. Inmiddels werken we al ruim 50 jaar aan gedragsveranderingen en zetten allerlei middelen in om zwerfafval tegen te gaan", vertelt Dennis. "We hebben op de bedrijventerreinen afspraken met de ondernemers die hun personeel vragen geen rommel te laten slingeren. Het extra plaatsen van afvalvangers of vuilcontainers helpt daarbij. Anderzijds zie je ook hier dat 's avonds of in het weekeinde veel vuil gedumpt wordt. Gelukkig merken we dat de vervuiling van het strand in de winter sterk afneemt. Dat komt mede door de strengere wetgeving voor schepen en de mogelijkheid om in havens ingezameld vuil af te geven. Als de jongere generatie het nu als vanzelfsprekend ervaart rommel op te ruimen, zal de situatie gaan verbeteren. Het is net als met de autogordel", verduidelijkt Jacko zijn betoog. "eerst moest men wennen en nu is het vanzelfsprekend. Het kost veel moeite om mentaliteit te veranderen. Het is de weg van de lange adem, maar het moet." ♥

"eerst moest men wennen en nu is het vanzelfsprekend. Het kost veel moeite om mentaliteit te veranderen. Het is de weg van de lange adem, maar het moet."

Ga je verbouwen?

Met de HomeQgo HuisScan krijg je inzicht in energiebesparende maatregelen die interessant zijn voor jouw woning.

Begin meteen op rabobank.nl/duurzaamwonen

Of bel ons op (071) 700 60 00

PER WIJK BEKIJKEN WAT HET BESTE WERKT!

Een afvalloze toekomst!

De afvalinzameling speelt een belangrijke rol in het circulair maken van de grondstofketens. Natuurlijk, de hele keten van producent tot uiteindelijk de afvalverwerker is onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Maar wanneer afgedragen truien, lege verpakkingen en aardappelschillen na gebruik het label afval krijgen, is het belangrijk dat zoveel mogelijk waardevolle materialen worden ingezameld om het te (her)gebruiken en te recyclen.

De gemeente heeft de zorgplicht om huishoudelijk afval in te zamelen. Daarnaast kunnen we bedrijven helpen om hun afval te hergebruiken, zodat het weer een nieuwe grondstof kan zijn. Ook steunen we initiatieven die bijdragen aan het voorkomen van afval. Je kunt dan denken aan campagnes over voedselverspilling, plasticvrije evenementen of repair café's.

Huishoudelijk afval scheiden

Als er huishoudelijk afval ontstaat, dan moet de gemeente ervoor zorgen dat dit zo goed mogelijk wordt gescheiden in verschillende grondstoffen, zoals: groenafval, plastic, papier, textiel, etc. We zetten

in op bronscheiding, want hoe schoner de stroom, hoe beter deze gerecycled kan worden. Groenafval mag bijvoorbeeld alleen als compost worden ingezet, wanneer dit niet in contact is geweest met restafval. En een papierverwerker wordt blijer van schoon en droog papier dan nat en vervuild papier. Daar kan hij niet zoveel mee.

De grijze container is verreweg de duurste

In onze gemeente halen we ongeveer de helft van het afval dat bewoners aanbieden gescheiden op. De andere helft belandt in de grijze container en wordt verbrand. Daar valt letterlijk meer uit te halen, want in die grijze container zitten nog veel waardevolle

grondstoffen. Naast verspilling van grondstoffen is het ook een verspilling van geld. De overheid heft namelijk een belasting op elke ton restafval die wordt verbrand. In Katwijk is dat jaarlijks ruim €400.000,-. Dit maakt restafval een hele dure stroom om te verwerken, terwijl het groenafval, papier en plastic dat er nog in zit, normaal gesproken veel goedkoper is om te recyclen. Dat wordt nu onnodig duur verbrand.

Samen naar een afvalloze toekomst

Zowel uit milieuoogpunt als kostenoo- punt streeft de gemeente naar meer afvalscheiding: 80% om precies te zijn, te realiseren eind 2023. Deze ambitie sluit aan

bij de landelijke overheid die als ultieme doel heeft om in 2050 volledig afvalloos te zijn. Zover zijn we nog niet, maar we gaan een begin maken door het invoeren van een nieuw afvalinzamelsysteem: anders inzamelen. Met de huidige manier halen we simpelweg onze doelstelling niet.

Momenteel bekijken we per wijk welke manier van inzamelen het beste werkt. Dat doen we samen met de bewoners, want uiteindelijk begint het sorteren van afval in huis. In het nieuwe inzamelplan wordt daarom een keuzemenu per wijk opgesteld hoe de afvalinzameling ingericht kan worden. ♥

‘De verontreiniging door plastic is gigantisch’

Strandjutters groep (aan de slag).

Tijdens een wandeling op strand in september 2017 kreeg Louis van Schie de bevestiging dat het zo niet verder kan. “Het strand lag bezaaid met afval, waarvan het grootste deel plastic. De noodzaak om actief deze plasticsoep te gaan bestrijden borrelde bij me op en ik zette dit gevoel direct om in acties. Globaal genomen zijn we bezig met drie initiatieven: (strand) Jutters Katwijk, met een groep van een kleine dertig vrijwilligers, het bestrijden en opruimen van zwerfafval op straat en Stichting CoastBusters, die vooral plastic wil verwijderen uit het water van het Additioneel Kanaal voordat het de zee instroomt.”

Door Aad van Duijn

De inmiddels de zestig gepasseerde Louis van Schie is dagelijks actief in het tegengaan van afval en het schoonmaken van de openbare ruimte, waaronder het strand. “Hier in Katwijk doen ongeveer dertig – nu tijdens coro-

Jutter Louis van Schie bij het juten.

na ongeveer 15 - vrijwilligers mee met het strandjuten. Minstens twee dagen in de week gaan we op het vak voor de Boulevard aan de slag. We gebruiken de juttassen van Grondstofjutters, de gemeente faciliteert ons met grippers en zorgt voor de afvoer van de rommel die we verzamelen middels de overeenkomst met Schaddé van Dooren. Daarbij gaat het om substantiële hoeveelheden. Per week gemiddeld dertig volle juttassen. Deze juttassen zijn trouwens bij meerdere strandpaviljoens verkrijgbaar en worden ook gebruikt door mensen die individueel of bij een bijzondere gelegenheid, bezig zijn het strand schoon te maken.

Gedagsverandering

“Als je ziet hoeveel plastic deel uitmaakt van het afval dat we zien verzamelen, schrik je. Drie jaar geleden begonnen we het opruimen met vier man. Inmiddels hebben we een grote en zeer actieve groep. Ook in andere gemeenten, zoals Noordwijk, is dit initiatief inmiddels volop in werking. Maar, hoe goed ook bedoeld, het blijft een druppel op een gloeiende plaat. Vooral de verontreiniging door plastic en de vrijwel onzichtbare microplastics, is gigantisch. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat niet alleen deze soep in de zeeën en oceanen volop voorkomt, maar inmiddels ook in voedsel en daarmee bij dieren en mensen. Als je bedenkt dat die minuscule plasticdeeltjes door de celwand van de bloedvaten dringt en in de organen komt, besef je de ernst.”

Ondanks deze sombere wetenschap is dat geen reden voor Louis om bij de pakken neer te zitten. “We gaan door als strandjutters en richten ons ook steeds vaker op de straten. Vooral omdat straatvuil via het riool uiteindelijk in zee komt. Vandaar de slogan bij de afvoerputjes in het dorp: ‘Hier begint de zee’. Veel mensen gooien hun afval weg, soms onbewust maar veelvuldig ook uit gemakzucht. Dat zie je ook op de bedrijventerreinen, waar veel particulieren hun afval komen dumpen. Smerig, een doorn in het oog en vooral belastend voor het milieu. Met het Parkmanagement Katwijk proberen we voor dat gebied acties op te zetten. Het gaat tevens om

bewustwording en gedragsveranderingen. En dat is in de praktijk erg lastig te realiseren.”

Bubbel Barrier

“Vergeet niet dat wij als kind en iedere generatie vóór ons, dit niet meemaakten: een zo vervuuld milieu met oceanen vol plasticsoep. Ook ik heb een kind en voel me verplicht iets tegen deze verontreiniging te doen. Het is niet alleen de bedreigende rommel die we zien, maar het gaat om een sluipmoordenaar. Ook sigarettenpeuken en kauwgom, waar de straten vol mee liggen, bevatten plastic, dat als microplastics uiteenvalt zodra het via regenwater in sloten en het riool terecht komt.”

“Het plastic op strand komt voornamelijk uit zee en een deel daarvan uit de rivieren of plaatsen waar geloosd wordt. Bij de Uitwatering is dat zichtbaar. We proberen de filtering bij de binnensluis nu te verbeteren. Momenteel wordt grofvuil gefilterd door spijlen die 8,5 cm uit elkaar liggen. We weten dat via een bubbelbarrière, een systeem waar luchtbelletjes vooral plastic deeltjes omhoogvoeren, die dan weg geschept kunnen worden, de toevoer van plastic naar zee sterk verminderd wordt. Samen met het Hoogheemraadschap en tien gemeentes binnen Rijnland doen we nu een onderzoek naar technische en financiële haalbaarheid. Een initiatief dat moet leiden tot een daadwerkelijke toepassing. Daar maak ik me sterk voor,” benadrukt Louis.

Meer info: www.straattjutterskatwijk.nl ♥

Stikstof verfstikkend?

Heel slecht! Stikstof is volgens veel ecologen het grootste probleem waar de Nederlandse natuur mee te maken heeft. Gek genoeg komt dat juist omdat stikstof van nature zo schaars is. Planten en dieren gaan er heel efficiënt mee om. Dat heeft geleid tot een grote soortendiversiteit. Stikstof valt nu door alle menselijke uitstootbronnen als een deken van mest uit de lucht. En planten willen daar nog steeds zoveel mogelijk van profiteren. De planten die het snelst groeien, zoals: brandnetels, grassen en braamstruiken, overwoekeren planten die trager groeien. Heidegebieden, maar ook bijzondere duingraslanden, vergassen en verzuren. Insecten die van deze verdwenen planten leefden gaan daardoor dood. En daardoor hebben vogels minder en te weinig gevarieerd te eten. Kortom, de hele voedselketen heeft er last van.

Maar ook de mens heeft er mee te kampen. Naar schatting hebben in totaal 1,2 miljoen Nederlanders een longziekte. Dit wordt deels veroorzaakt door luchtverontreiniging met fijnstof, waar ook stikstof deel van uit maakt. Deze cijfers zijn overigens niet rechtstreeks te koppelen aan stikstof. Ook andere vormen van fijnstof afkomstig van uitlaatgassen, veehouderijen en de industrie veroorzaken luchtverontreiniging.

Maar wat is dan nu het probleem?

Al langere tijd wordt gesproken over de negatieve invloed van stikstof op natuurgebieden. Maar sinds 2019 kunnen we niet meer om het stikstofprobleem heen. Bij (nieuw)bouwprojecten moet namelijk eerst worden aangetoond dat er geen schadelijke effecten door stikstofdepositie te verwachten zijn.

Maar hoe zit dat dan precies? In 2019 oordeelde de hoogste rechter dat het stikstofbeleid (Programma Aanpak Stikstof) van de rijksoverheid niet deugt. Dit was in 2015 ingevoerd om stikstof in beschermde natuurgebieden terug te dringen. In de

omgeving van 160 stikstofgevoelige natuurgebieden mochten alleen nog nieuwe ontwikkelingen, zoals staluitbreidingen, wegverbredingen of woningbouw worden toegestaan als de extra stikstofuitstoot daarvan werd gecompenseerd. Dit kan door natuurcompensatie of door het wegnemen van andere activiteiten waarbij veel stikstof vrijkomt. Soms gebeurde dit met maatregelen die mogelijk in de toekomst werden verwacht.

Helaas werkte dit niet; de beloften werden niet waargemaakt. De rechter veegde daarom de vloer aan met het beleid: het vooruitzicht dat de milieuschade later wel wordt goedgehaakt met natuurherstelmaatregelen is te onzeker. Deze uitspraak dreigde het land op slot te zetten: geen enkel project dat mogelijk ook maar een klein beetje bijdraagt aan nieuwe stikstofuitstoot, kreeg nog een vergunning.

Wat doen we er aan?

Alleen een ingrijpende stikstofaanpak zorgt voor voldoende versterking van de natuur, en biedt tevens ruimte voor economische activiteiten. Het kabinet zet daarom volop in op natuurherstel en vermindering van stikstofuitstoot. Voor het jaar 2030 is de doelstelling om minimaal de helft van de

stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden onder de zogenoemde kritische depositiewaarde (KDW) te brengen.

De komende tien jaar investeert men een bedrag oplopend tot 300 miljoen euro per jaar om de natuur te versterken en te herstellen. Denk daarbij aan het aanplanten van nieuw bos. Maar het vermengen van natuur met bestaande functies, zoals agrarisch natuurbeheer door boeren, zonneparken gecombineerd met natuurontwikkeling, natuurversterkende waterbergingsgebieden of natuurinclusieve woningbouw dragen hier aan bij. Hierdoor ontstaan nieuwe leefgebieden voor planten en dieren en wordt de lucht schoner.

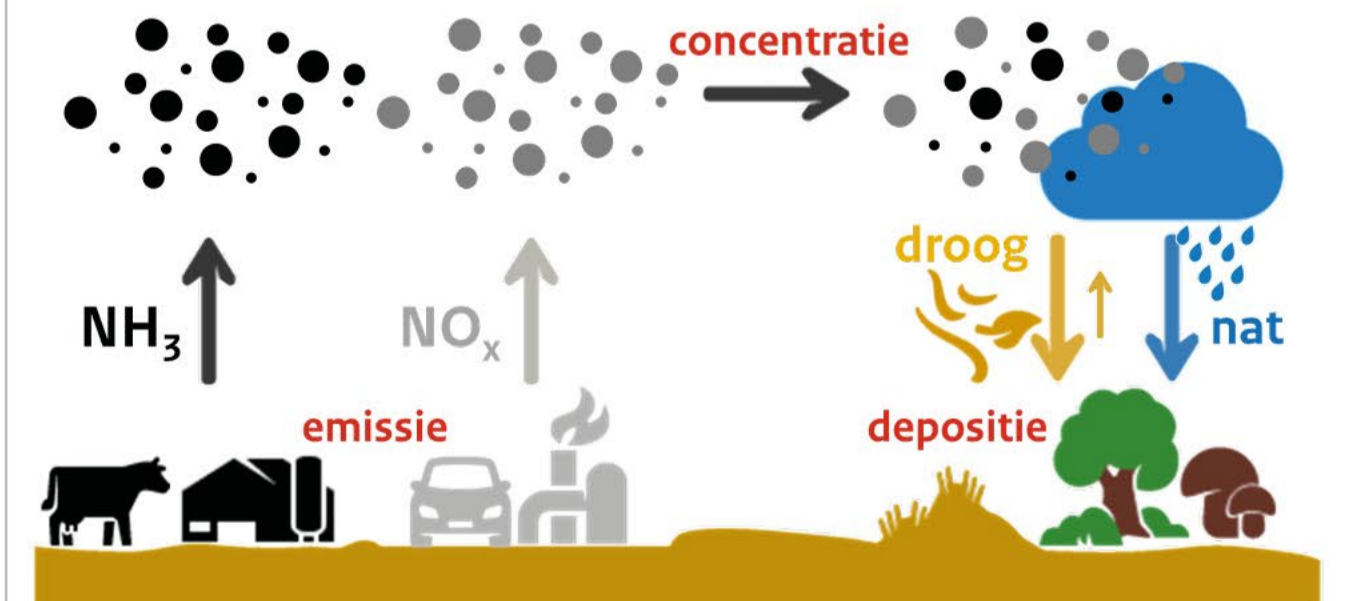
Hiernaast worden de bronnen aangepakt om de neerslag van stikstof te verminderen. In de industrie en energievoorziening worden nieuwe technologieën ingezet met lage uitstoot (emissie). Maar ook in de landbouw verandert veel: ander, veevoer, koeien langer in de wei, innovatieve stallen en financiële regelingen voor boeren die willen omschakelen of vrijwillig willen stoppen. De bouwsector gebruikt steeds meer schone (elektrische) mobiliteit. En in de mobiliteitssector komt subsidie voor schonere binnenvaartschepen, walstroom voor de zeevaart, stimule-

ren elektrisch taxiën van vliegtuigen en de aanpak van vervuilde katalysatoren in vrachtwagens.

En in de gemeente Katwijk?

Lokaal proberen we samen met andere gemeenten in de regio de stikstofproductie te verlagen. Daarmee kan de natuur in onze duingebieden zich weer goed ontwikkelen én is het mogelijk bouwprojecten te realiseren. Dat doen we bijvoorbeeld door de stikstofuitstoot te verminderen bij gemeentelijke projecten en bij de ontwikkeling van woningbouwlocaties en infrastructuur, door de ontwikkelaars en bouwers te adviseren over emissievrij- en duurzaam bouwen. Daarnaast willen we met de ontwikkeling van een groene buffer in de Mient Kooltuin de natuur in Berkheide onder andere beschermen tegen stikstofdepositie. Ook ondersteunt de gemeente Katwijk (financieel) het onderzoek naar de draagkracht van de natuur in de duingebieden zoals bijvoorbeeld een recent vijfjarig ecologisch onderzoek in het Vlaggeduin bij Katwijk. ♥

Bronnen: artikel in Algemeen dagblad 2019; website rijksoverheid (RZK)

Problemen pak je bij de kern aan

zonnepanelen Jongejan prive

“Een echte ondernemer is tegenwoordig duurzaam bezig. De veranderingen in onze leefomgeving geven een duidelijk signaal dat het niet goed gaat. Niet alleen het gewin op korte termijn geldt. Het inzetten voor een bewuste vorm van ondernemen dat op de lange termijn rendert, moet het uitgangspunt zijn. Gelukkig ken ik veel ondernemers die werken vanuit zo’n visie.”

Door Aad van Duijn

Peter Jongejan duurzaam actief

Met een drietal bedrijven en diverse panden in de verhuur vanuit zijn vastgoedactiviteiten op het industrieterrein 't Heen en Klei Oost is Peter Jongejan een veelzijdig ondernemer. Daarnaast ontwikkelt hij een interessant vastgoedproject in Portugal.

Duidelijke visie

Jongejan is een ondernemer met een duidelijke visie en een sterke maatschappelijk betrokkenheid. Na bijna twintig jaar actief geweest te zijn bij de ondernemersvereniging KOV, waarvan vijftien jaar als voorzitter, gaf Peter vlak voor de zomer het stokje door aan de nieuwe voorzitter, Mr. Anne Heijnen. Wel blijft hij actief als bestuurslid bij het Parkmanagement Katwijk. De belangenvereniging voor de ondernemers in 't Heen en Klei Oost, die actief werkt aan een

duurzaam bedrijventerrein.

“Ik vind het belangrijk dat de ondernemersvisie herkenbaar terugkomt in de lokale en regionale planvorming, dat we vanuit de ondernemers een ‘sociale’ brug kunnen slaan en dat we het issue duurzaamheid meer concrete inhoud geven. Afwachten wat de politiek uiteindelijk voorschrijft, moeten we als betrokken ondernemers niet willen. Niet alleen vanwege de steeds vaker partijpolitieke teneur naar populair handelen, maar ook vanwege de stroperigheid in veel bestuurlijke processen. Een kiene ondernemer weet wat speelt en kiest voor oplossingen die er werkelijk toe doen.”

Geen alternatief

“Ondernemen is vooroplopen”, is zijn credo. Dat geldt ook voor het duurzaam

inrichten van werkprocessen en bedrijfsactiviteiten. “We moeten de ecologische belasting zien terug te brengen tot nul. Dat vergt een actieve werkhouding en het niet voor een dubbelte op de eerste rang willen zitten. Deze mentaliteit-switch is hard nodig en zie ik gelukkig bij meerdere ondernemers terug. Er is trouwens geen alternatief: of we richten de processen duurzaam in of het houdt op.”

Dat Peter en zijn medewerkers het niet alleen bij woorden laten, blijkt uit de vele veranderingen die zij doorvoeren. “Dat weliswaar binnen de mogelijkheden en het daardoor bepaalde tempo. Thuis heb ik mijn daken vol gehangen met zonnepanelen; ruim zestig stuks. We rijden elektrisch en bij de zware auto die onder andere ingezet wordt bij jachthaven Marina Rijnsburg koos ik voor gas G-4. Dat is in ieder geval minder belastend. Bij nieuwbouw is het doorvoeren van duurzame ontwikkelingen vanzelfsprekend. Bij bestaande panden, zoals bij mijn bedrijven Colours & Green, Woodcare/Blue Dolphin en de jachthaven gaat dat stapsgewijs. Daar versterk ik nu dakconstructies, zodat zonnepanelen geplaatst kunnen worden. Daarnaast heb ik bedrijfsprocessen bijgestuurd. Voorbeelden zijn het gebruik van recycled plastic in alle emmers bij Blue Dolphin. Dat het nu zwarte in plaats van witte emmers zijn, maakt toch niet uit.

Ik importeer binnen het bedrijf Colours & Green – met onder andere een groot en divers aanbod zijdebloemen - veel producten

uit China. Onze inkopers dringen erop aan om deze producten niet in plastic hoezen te verpakken, maar met papieren velletjes. Papier dat we na bewerking hier op Klei Oost, hergebruiken. Geen nieuwe verpakkingsmaterialen dus. Het verschil: containers aan veelal plastic afval.”

Vergroenen

“Veel van de producten of de halffabriaten die ik verwerk, worden verscheept. Wij zien toe dat daarbij geen halfvolle containers op transport gaan. Dan maar even wachten of het combineren met andere vracht. Het lijkt klein, maar als we allemaal zo handelen, scheelt het meerdere containerschepen. Tenslotte bejiver ik me lokaal voor het meervoudig gebruik van (bedrijfs)ruimte. Deels door onlogische regelgeving af te schaffen. Ik kan daarvan heel wat voorbeelden geven. Mijn punt is: daar

waar grond onnodig gebruikt wordt voor wegen of het parkeren, missen we de mogelijkheid te vergroenen en de bestemming van het bedrijventerrein te optimaliseren. Ik pleit voor meer bomen, meer groen en zeker minder onnodig verstenen. Dat is beter voor ons milieu, voor het noodzakelijk opvangen van (hemel)water, het tegengaan van oververhitting, de biodiversiteit en het oogt fraaier. Daarbij moeten we af van symptoombestrijding. Problemen pak je bij de kern aan. Daar ben ik voorstander van en dat liefst in een goede regionale samenwerking.”

Daarbij moeten we af van symptoombestrijding. Problemen pak je bij de kern aan. Daar ben ik voorstander van en dat liefst in een goede regionale samenwerking.”

Ondernemers zijn voortrekkers bij het invoeren innovatieve processen.

Henk Oostingh.

“We ondersteunen de duurzaamheidsagenda van de gemeente. Daarbij vinden we dat de plannen en initiatieven voor de ondernemers op de bedrijventerreinen 't Heen en Klei Oost samen met ons ontwikkeld dienen te worden. Dat is niet alleen praktisch, maar ook de meest kansrijke route. Ook wij werken aan verduurzamen en daarmee het toekomstgericht ondernemen.”

Door Aad van Duijn

Henk Oostingh is veertig jaar ondernemer, directeur bij Oostingh/ASK Romein, en voorzitter van het Parkmanagement Katwijk, de belangenvereniging van de ondernemers die gevestigd zijn op de bedrijventerreinen 't Heen en Klei Oost. “Wij vertegenwoordigen ongeveer 400 ondernemers, werken aan het behartigen van hun belangen en zijn betrokken bij allerlei initiatieven, zoals de duurzaamheidsagenda.”

Beveiliging

“Belangrijk is dat we initiatiefnemer zijn in een regelmatig overleg met allerlei partijen die betrokken zijn bij het bedrijventerrein. Gesprekken waar ook politie, brandweer en gemeentelijke diensten bij betrokken zijn. Daardoor zijn de lijntjes kort en

kun je komen tot snel en praktisch handelen. In dat overleg komt de veiligheid – de ondernemers huren een beveiliging in – aan de orde, maar ook het tegengaan van zwerfafval, de groenvoorziening, de kwaliteit van de terreinen en het creëren van een gunstig en toekomstbestendig ondernemersklimaat. Ik geef een aantal voorbeelden”, benadrukt Henk Oostingh. “De beveiliging die we inhuren signaleert ook vormen van zwerfafval, het dumpen van stortingen – iets wat helaas veelvuldig voorkomt en vaak gedaan door particulieren die denken dat het terrein een soort afvalput is – en vernielingen van het groen. Doordat zo de gemeente geïnformeerd is, kan er opgetreden worden. Met de afdeling Groen van de gemeente hebben we ook afspraken gemaakt over het tegengaan van zwerfafval, inclusief een campagne waarbij alle medewerkers op de bedrijventerreinen opgeroepen zijn geen afval weg te werpen behalve in de extra daarvoor geplaatste afvalcontainers. Ook pleitten we al langer bij de gemeente dat onze lid-bedrijven gebruik kunnen maken van de milieustraat. Dat bevordert het gescheiden aanbieden van afval. Als blijkt dat de gemeente hierin niet meegaat, gaan we zelf het ophalen van (gescheiden) afval onderzoeken.”

Groene stroom

“De belangrijkste ontwikkelingen liggen op allerlei initiatieven richting duurzame energie en veranderingen in onze mobiliteit. Een voorbeeld is het aantal bedrijfs panden met zonnepanelen. Veel ondernemers volgden ook de tips op na de energiemonitoring in vormen van isolatie. We zijn eveneens betrokken bij het onderzoek naar de mogelijkheid van buurtstroom en vormen van collectieve energie-inkoop; in dit geval groene stroom. Tenslotte bepleiten en faciliteren we het fietsen, de inzet van elektrisch rijden en – door slim clusteren - het verminderen van de pakketpost.

“Wij vertegenwoordigen ongeveer 400 ondernemers, werken aan het behartigen van hun belangen en zijn betrokken bij allerlei initiatieven, zoals de duurzaamheidsagenda.”

Een ambitie van de gemeente is het wijken van aardgas af te sluiten. Het effect van dit aardgasvrije beleid onderzoeken we ook voor het 't Heen. Welke kansen bieden dan aardwarmte, warmtepompen, et cetera? En het beantwoorden van de vraag, of en in hoeverre daardoor de productie bij bepaalde bedrijven gewaarborgd blijft. In dat kader kijken we ook naar het vergroenen van de daken. Een dubbelslag waardoor bedrijven beter isoleren, het water opvangen en daarmee langer vastgehouden wordt.

De wateropslag trouwens en het beschikbaar houden van water is eveneens een zorgpunt waarin we meedenken. De weersveranderingen voorspellen – en iets merken we daarvan nu al – het vaker voorkomen van slagregens en droogteperiodes. Daarop moeten we antwoorden vinden.”

Samen

“Wat ik met deze voorbeelden aangeef – en ik kan het rijtje nog verder aanvullen – is dat we het samen moeten doen. De ondernemers zijn niet alleen bereid, maar vaak ook voortrekker. Zeker als het om het invoeren van innovatieve processen gaat. En de ondernemers zijn nodig vanwege de hoge investeringen die gepaard gaan met duurzame processen.”

Henk Oostingh met geluidreductie (duurzame aanpak).

Colofon

De Duurzaamheidskrant is een uitgave van Uitgeverij Verhagen in samenwerking met gemeente Katwijk en Dune Pebbler.

Redactie en fotografie: Gemeente Katwijk, Rogier van der Gugten, Jaap van Rijn, Keja Hovens, Aad van Duijn, Joep Derksen, Teuntje van Delft.

Infographic: BoschSlabbers landschapsarchitecten

Sales: Carlo van Zelst

Ontwerp en opmaak: Dune Pebbler

Hoofredactie: Teuntje van Delft

Ouwehand Bouwen & Ontwikkelen

Samen, Vernieuwend, Betrouwbaar, Plezier

Wij zijn Ouwehand. Wij creëren een ruimte om je prettig in te voelen. Zo ontwikkelen en bouwen wij woningen en utiliteitsgebouwen waar het wonen en werken in een betrouwbare en vernieuwende omgeving fijn is. Wij zijn continu bezig om de processen binnen Ouwehand te optimaliseren en dragen ook op het gebied van duurzaamheid ons steentje bij. Lees hier wat wij **DOEN!**

GEVELKLAAR CASCO & ENERGIENEUTRAAL

Een bijzonder project: Gezinshuis De Stal in Rijnsburg

Het afgelopen jaar heeft Ouwehand een bijzonder project gerealiseerd. Het betreft gezinshuis De Stal in Rijnsburg waar een veilige woonplek gecreëerd wordt voor kinderen die dat thuis niet hebben.

Het innovatieve en tevens duurzame project is gemonteerd middels ons betonnen casco bouwstelsel. De gevels van de woning zijn in de fabriek volledig geprefabriceerd, inclusief de kozijnen, triple beglazing, isolatie en het metselwerk.

De woning is uitgerust met een bodemwarmtepomp, een ventilatiesysteem met warmteterugwinning en 30 zonnepanelen. Al het gebouwgebonden energieverbruik wordt hierdoor terug gewonnen. Dit zorgt voor een energieneutrale woning.

INNOVATIE

Met De Stal als voorbeeld worden er in Leiden 14 woningen ontwikkeld met ons gevelklaar casco. Aan de Lage Mors wordt project Statendijck het komende jaar gerealiseerd.

Vanwege de prefabricage zullen de woningen in een aantal dagen gemonteerd worden waardoor dit logistiek goed aansluit op binnenstedelijke ontwikkelingen en de overlast in de buurt beperkt wordt. Ook deze woningen zijn energieneutraal door het gebruik van zonnepanelen en een bodemwarmtepomp.

Bent u geïnteresseerd? Er is een filmpje van het montageproces online op onze social media kanalen!

Kijk op: facebook.com/ouwehandbouw of bezoek het profiel van Ouwehand Bouwen & Ontwikkelen op Linked In.

STATENDIJK.NL

NUL-OP-DE-METER

In Waddinxveen gaan wij op het gebied van duurzaam energiegebruik nog een stapje verder.

Het project Tudor Tuinen bestaat uit 58 eengezinswoningen en 20 appartementen. De appartementen en woningen zijn energieneutraal en nul-op-de-meter.

Met de inzet van diverse duurzaamheidsmaatregelen wekken de gebouwen zo veel energie op dat dit genoeg is om zowel het gebouwgebonden als het gebruiksgebonden energieverbruik te compenseren.

Deze nul-op-de-meter woningen zijn niet alleen goed voor het milieu maar zorgen ook voor financieel voordeel voor de bewoner.

TUDORTUINEN.NL

TUDORTUINEN
waddinxveen

ENERGIERENOVATIE

Met opdrachtgever woningcorporatie Haagwonen is Ouwehand in samenwerking met Balanshuis volop bezig met de duurzame energierenovatie van 12 jaren '70 woningen aan de Leharstraat in Den Haag.

De gasgestookte installatie wordt hierbij vervangen door een warmtepomp waardoor de woningen afgekoppeld zullen worden van het gasnet. In de woningen zal tevens een balansventilatiesysteem worden aangebracht. Het casco wordt aangepakt door middel van het isoleren van het dak en de spouwmuur. Daarnaast worden de gevelkozijnen vervangen en voorzien van triple beglazing en zullen er zonnepanelen op de daken geplaatst worden. De woningen gaan door deze aanpassingen van energielabel C naar energielabel A.

Woningen die klaar zijn voor de toekomst!

